

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a cincea)

28 aprilie 2010*

În cauzele conexe T-456/05 și T-457/05,

Gütermann AG, cu sediul în Gutach-Breisgau (Germania), reprezentată de J. Burrichter, B. Kasten și S. Orlikowski-Wolf, avocați,

reclamantă în cauza T-456/05,

Zwicky & Co. AG, cu sediul în Wallisellen (Elveția), reprezentată de J. Burrichter, B. Kasten și S. Orlikowski-Wolf, avocați,

reclamantă în cauza T-457/05,

* Limba de procedură: germana.

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată inițial de domnii F. Castillo de la Torre, M. Schneider și doamna K. Mojesowicz și ulterior de domnul Castillo de la Torre și de doamna Mojesowicz, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere de anulare a Deciziei C (2005) 3452 a Comisiei din 14 septembrie 2005 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/38.337 PO/Thread), astfel cum a fost modificată prin Decizia C (2005) 3765 a Comisiei din 13 octombrie 2005, și, în subsidiar, o cerere de reducere a amenzilor aplicate reclamantelor prin această decizie,

TRIBUNALUL (Camera a cincea),

compus din domnii M. Vilaras, președinte, M. Prek (raportor) și V. M. Ciucă, judecători,

grefier: doamna T. Weiler, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 17 decembrie 2008,

pronunță prezenta

Hotărâre

Istoricul cauzei

1. *Obiectul litigiului*

- 1 Prin Decizia C (2005) 3452 din 14 septembrie 2005 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/38.337 PO/Thread, denumită în continuare „decizia atacată”), astfel cum a fost modificată prin decizia C (2005) 3765 a Comisiei din 13 octombrie 2005, și al cărei rezumat este publicat în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 26 ianuarie 2008 (JO C 21, p. 10), Comisia Comunităților Europene a constatat că reclamantele, Gütermann AG (denumită în continuare „Gütermann”) și Zwicky & Co. AG (denumită în continuare „Zwicky”), au participat la un ansamblu de acorduri și de practici concertate pe piața aței destinate industriei din Benelux și din țările nordice, pentru perioada cuprinsă între ianuarie 1990 și septembrie 2001 în ceea ce privește Gütermann și pentru perioada cuprinsă între ianuarie 1990 și noiembrie 2000 în ceea ce privește Zwicky.
- 2 Comisia a aplicat o amendă în valoare de 4,021 milioane de euro întreprinderii Gütermann și o amendă în valoare de 0,174 milioane de euro întreprinderii Zwicky pentru participarea acestora la cartelul privind ața industrială în Benelux și în țările nordice.

2. Procedura administrativă

- 3 La 7 și la 8 noiembrie 2001, Comisia a efectuat verificări, în temeiul articolului 14 alineatul (3) din Regulamentul nr. 17 al Consiliului din 6 februarie 1962, Primul regulament de punere în aplicare a articolelor [81 CE] și [82 CE] (JO 1962, 13, p. 204, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 3), în localurile mai multor producători de ață de cusut. Aceste verificări au fost făcute în urma unor informații furnizate în august 2000 de The English Needle & Tackle Co. Ltd.

- 4 La 26 noiembrie 2001, Coats Viyella plc (denumită în continuare „Coats”) a depus o cerere de clemență în temeiul Comunicării Comisiei privind neaplicarea unor amenzi sau reducerea quantumului acestora în cauzele având ca obiect înțelegeri (JO 1996, C 207, p. 4, denumită în continuare „comunicarea privind cooperarea”), la care erau anexate documente prezentate pentru a dovedi existența înțelegerilor următoare: în primul rând, o înțelegere pe piața aței destinate industriei automobilelor în Spațiul Economic European (SEE), în al doilea rând, o înțelegere pe piața aței destinate industriei în Regatul Unit și, în al treilea rând, o înțelegere pe piața aței destinate industriei în țările Benelux, precum și în Danemarca, în Finlanda, în Norvegia și în Suedia (denumite în continuare, împreună, „țările nordice”).

- 5 Pe baza documentelor ridicate cu ocazia inspecțiilor și a celor comunicate de Coats, Comisia a adresat întreprinderilor în cauză cereri de informații în martie și în august 2003, în conformitate cu articolul 11 din Regulamentul nr. 17.

- 6 La 15 martie 2004, Comisia a adoptat o comunicare privind obiecțiunile pe care a adresat-o mai multor întreprinderi, întrucât acestea au participat la una sau la mai multe dintre înțelegerile vizate la punctul 4 de mai sus, printre care se numără înțelegerea privind piața aței destinate industriei în Benelux și în țările nordice.

- 7 Toate întreprinderile destinate ale comunicării privind obiecțiunile au prezentat observații scrise. Gütermann a răspuns în nume propriu și în numele întreprinderii Zwicky.
- 8 La 19 și la 20 iulie 2004 a avut loc o audiere.
- 9 La 24 septembrie 2004, părților li s-a acordat dreptul de a avea acces la versiunea neconfidențială a răspunsurilor la comunicarea privind obiecțiunile și la observațiile prezentate de părți în ședință și au primit un termen pentru a formula alte observații.
- 10 La 14 septembrie 2005, Comisia a adoptat decizia atacată.

3. *Decizia atacată*

Definiția piețelor relevante

Piața produselor

- 11 În decizia atacată, Comisia arată că sectorul aței poate fi divizat în două segmente, și anume, pe de o parte, cel al aței utilizate în industrie pentru a coase sau pentru a broda diferite tipuri de articole de îmbrăcăminte sau de altă natură, precum articolele din piele, capitonări textile pentru industria automobilelor și saltele, și, pe de altă

parte, cel al aței de uz casnic, utilizat de particulari pentru lucrări de croitorie sau de reparații și pentru activități recreative.

- 12 În ceea ce privește segmentul aței industriale, acesta poate fi divizat în trei categorii, în funcție de utilizarea dată: ața de cusut, destinată confecțiilor, care este utilizată pentru diferite tipuri de haine, ața de brodat, care este utilizată la mașinile de brodat industriale informatizate pentru a orna haine, încălțăminte sport și textile pentru casă, și ața specială, care este utilizată în diverse sectoare precum cel al încălțăminte, cel al articolelor din piele și cel al automobilelor.
- 13 În opinia Comisiei, se poate considera, din punctul de vedere al ofertei, că ața industrială constituie o piață a unui produs unică, din moment ce nu există o corespondență strictă între utilizarea finală și tipul de fibră și/sau structura firului.
- 14 Comisia efectuează totuși o distincție între ața destinată industriei automobilelor, pe de o parte, și cea destinată industriei cu excepția sectorului automobilelor, pe de altă parte. Astfel, aceasta consideră că, deși procesele de producție ale acestor două tipuri de ață sunt similare sau ușor interschimbabile, cererea din industria automobilelor provine de la clienți importanți, care impun specificații tehnice de un nivel mai ridicat pentru anumite produse pe care le utilizează – de exemplu, ața utilizată pentru centura de siguranță – și care țin la uniformitatea produselor în diferitele țări în care au nevoie de aceste fire pentru industria lor.
- 15 În prezentele cauze, piața produselor din perspectiva căreia este examinată încălcarea reproșată reclamantelor este cea a aței industriale cu excepția sectorului automobilelor (denumită în continuare „ața industrială”).

Piețele geografice

- 16 În decizia atacată, Comisia constată că, potrivit informațiilor furnizate de părți, piața geografică relevantă pentru ața industrială este de dimensiune regională. Aceasta adaugă faptul că regiunea poate acoperi, în funcție de caz, mai multe țări din SEE, de exemplu, țările din Benelux ori țările nordice sau o singură țară, de exemplu, Regatul Unit.
- 17 În speță, piața geografică vizată de încălcarea reproșată reclamantelor este cea din Benelux și din țările nordice.

Mărimea și structura piețelor relevante

- 18 Reiese din decizia atacată că cifra de vânzări a aței industriale în Benelux și în țările nordice era de aproximativ 50 de milioane de euro în 2000 și de aproximativ 40 de milioane în 2004.
- 19 De asemenea, reiese că la sfârșitul anilor '90 principalii furnizori de ață industrială în Benelux și în țările nordice erau în special Gütermann, Zwicky, Amann und Söhne GmbH & Co. KG (denumită în continuare „Amann”), Barbour Threads Ltd, înainte de a fi achiziționată de Coats, Belgian Sewing Thread NV (denumită în continuare „BST”) și Coats.

Descrierea comportamentelor ilicite

- 20 Comisia indică, în decizia atacată, că evenimentele referitoare la înțelegerea pe piața aței industriale în Benelux și în țările nordice s-au desfășurat în cursul anilor 1990-2001.
- 21 În opinia Comisiei, întreprinderile în cauză s-au întâlnit cel puțin o dată pe an, iar aceste reuniuni au fost organizate în două sesiuni, una consacrată pieței din țările Benelux, cealaltă consacrată pieței din țările nordice, obiectivul principal al acestora fiind menținerea prețurilor la un nivel ridicat pe fiecare dintre aceste două piețe.
- 22 Participanții ar fi făcut schimb de liste de prețuri și de informații privind rabaturile, privind aplicarea de majorări prețurilor de catalog, privind diminuarea rabaturilor și privind majorarea prețurilor speciale aplicabile anumitor clienți. De asemenea, ar fi fost încheiate acorduri privind viitoarele liste de prețuri, privind nivelul maximal al rabaturilor, privind diminuarea rabaturilor și privind majorarea prețurilor speciale aplicabile anumitor clienți, precum și acorduri având ca obiect evitarea concurenței reciproce prin preț în avantajul furnizorului deja stabilit și împărțirea clienților [decizia atacată, considerentele (99)-(125)].

Dispozitivul deciziei atacate

- 23 La articolul 1 alineatul (1) din decizia atacată, Comisia a constatat că opt întreprinderi, prin care se numără Gütermann și Zwicky, au încălcat articolul 81 CE și articolul 53 din Acordul privind SEE participând la un ansamblu de acorduri și de practici concertate pe piața aței industriale în Benelux și în țările nordice, în perioada cuprinsă

între ianuarie 1990 și septembrie 2001 în ceea ce privește Gütermann și în perioada cuprinsă între ianuarie 1990 și noiembrie 2000 în ceea ce privește Zwicky.

²⁴ Potrivit articolului 2 primul paragraf din decizia atacată, următoarele amenzi au fost aplicate, pentru înțelegerea de pe piața aței industriale în Benelux și în țările nordice, printre altele, întreprinderilor enumerate mai jos:

— Coats: 15,05 milioane de euro;

— Amann: 13,09 milioane de euro;

— BST: 0,979 milioane de euro;

— Gütermann: 4,021 milioane de euro;

— Zwicky: 0,174 milioane de euro.

²⁵ La articolul 3 din decizia atacată, Comisia a somat întreprinderile vizate în această decizie să înceteze imediat încălcările constatate, în cazul în care nu au făcut-o deja. De asemenea, Comisia le-a obligat să se abțină să repete oricare dintre actele menționate la articolul 1 din decizia atacată și orice act sau practică având un obiect sau un efect echivalent.

Procedura și concluziile părților

26 Prin cererile introductive depuse la grefa Tribunalului la 30 decembrie 2005, reclamantele au introdus prezentele acțiuni.

27 În cauza T-456/05, Gütermann solicită Tribunalului:

— anularea articolului 1 din decizia atacată în măsura în care Comisia constată în acest articol că Gütermann a încălcat articolul 81 CE și articolul 53 din Acordul privind SEE pe piața din Finlanda, din Norvegia și din Suedia în perioada cuprinsă între ianuarie 1990 și septembrie 2001 și, în subsidiar, în perioada cuprinsă între ianuarie 1990 și decembrie 1993 inclusiv;

— anularea articolului 2 din decizia atacată în măsura în care Comisia îi aplică o amendă în valoare de 4,021 milioane de euro sau, în subsidiar, reducerea în mod corespunzător a cuantumului acestei amenzi;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

28 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea întreprinderii Gütermann la plata cheltuielilor de judecată.

29 În cauza T-457/05, Zwicky solicită Tribunalului:

— anularea articolului 1 din decizia atacată în măsura în care Comisia constată în acest articol că Zwicky a încălcat articolul 81 CE și articolul 53 din Acordul privind SEE pe piața din Finlanda, din Norvegia și din Suedia în perioada cuprinsă între ianuarie 1990 și noiembrie 2000 și, în subsidiar, în perioada cuprinsă între ianuarie 1990 și decembrie 1993 inclusiv;

— anularea articolului 2 din decizia atacată în măsura în care Comisia îi aplică o amendă în valoare de 0,174 milioane de euro sau, în subsidiar, reducerea în mod corespunzător a cuantumului acestei amenzi;

— anularea articolului 3 din decizia atacată în ceea ce o privește;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

30 Comisia solicită Tribunalului:

— respingerea acțiunii;

— obligarea întreprinderii Zwicky la plata cheltuielilor de judecată.

- 31 Prin Ordonanța din 9 decembrie 2008, președintele Camerei a cincea a Tribunalului a decis, după ascultarea părților, conexarea cauzelor T-456/05 și T-457/05 pentru buna desfășurare a procedurii orale și în vederea pronunțării hotărârii, conform articolului 50 din Regulamentul de procedură al Tribunalului.

În drept

- 32 În primul rând, două motive referitoare la comportamentul ilicit sunt invocate de reclamante. Acestea invocă mai întâi un motiv întemeiat pe încălcarea articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167). Zwicky se prevalează în continuare de un motiv întemeiat pe caracterul nejustificat al somațiilor de a înceta încălcarea și de a se abține de la a o repeta.
- 33 În al doilea rând, reclamantele invocă o serie de motive prin care urmăresc să obțină anularea sau reducerea amenzii. Pe de o parte, Zwicky reproșează Comisiei că aceasta din urmă i-a aplicat o amendă al cărei quantum depășește plafonul de 10 % din cifra sa de afaceri. Pe de altă parte, reclamantele invocă cinci motive, întemeiate pe o apreciere greșită a gravității încălcării din perspectiva efectelor acesteia, pe o apreciere greșită a duratei încălcării, pe o neluare în considerare a anumitor circumstanțe atenuante, pe o aplicare greșită a comunicării privind cooperarea și pe caracterul disproporționat al amenzii.

1. *Cu privire la motivele prin care se contestă constatarea existenței unui comportament ilicit și somațiile de a înceta încălcarea și de a nu o repeta*

Cu privire la motivul, invocat de Gütermann și de Zwicky, întemeiat pe încălcarea articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003

Argumentele părților

- ³⁴ În opinia reclamantelor, Comisia a încălcat articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003, care prevede că, „[a]tunci când Comisia, acționând ca urmare a unei plângeri sau din oficiu, constată că există o încălcare a articolului 81 [CE] ou 82 [CE], poate solicita printr-o decizie întreprinderilor și asociațiilor de întreprinderi în cauză să înceteze respectiva încălcare”. Astfel, prin faptul că le-a reproșat comiterea unei încălcări a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE pe motivul participării acestora la acorduri și la practici concertate pe piețele aței industriale în Benelux și în țările nordice, în perioada cuprinsă între ianuarie 1990 și septembrie 2001 pentru Gütermann și între ianuarie 1990 și noiembrie 2000 pentru Zwicky, Comisia ar fi omis să ia în considerare faptul că Acordul privind SEE nu a intrat în vigoare decât la 1 ianuarie 1994 și că, în consecință, înainte de această dată, dispozițiile acestui acord nu se aplicau Finlandei, Norvegiei și Suediei. De asemenea, întrucât Finlanda și Suedia nu au aderat la Comunitatea Europeană decât la 1 ianuarie 1995, articolul 81 CE nu ar fi fost de aplicare directă decât de la această dată.
- ³⁵ Pe de altă parte, în opinia reclamantelor, Comisia a considerat în mod întemeiat că o încălcare în sensul juridic al termenului, și anume o încălcare a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE care rezultă din comportamentul acestora, nu putea exista, în ceea ce privește Finlanda, Norvegia și Suedia, decât începând cu 1 ianuarie 1994. Comisia ar fi săvârșit, așadar, o eroare plecând, din punct de vedere juridic, de la existența unei încălcări care nu făcea altceva decât să crească în intensitate. Comisia nu ar efectua o distincție între aprecierea materială a comportamentului reclamantelor ca înțelegere unică și continuă, din ianuarie 1990 până în septembrie 2001 pentru Gütermann și din ianuarie 1990 până în noiembrie 2000 pentru Zwicky,

și aprecierea juridică a acestui comportament ca încălcare a normelor de concurență în aceste două perioade.

- 36 Pe de altă parte, reclamantele consideră că motivul întemeiat pe încălcarea articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 este admisibil. Astfel, Comisia s-ar prevala în mod greșit de inadmisibilitatea acestui motiv susținând că reclamantele nu ar invoca existența unei erori vădite de apreciere în calificarea comportamentului acestora drept înțelegere unică și continuă. În opinia acestora, Comisia a calificat comportamentul lor drept înțelegere unică și continuă din punctul de vedere al faptelor, ceea ce acestea nu contestă în cadrul prezentului motiv. În schimb, articolul 1 alineatul (1) din decizia atacată ar conține o apreciere juridică greșită, dat fiind, pe de o parte, că Zwicky nu era prezentă pe piața aței industriale în țările nordice și, pe de altă parte, că, în ceea ce privește Finlanda, Norvegia și Suedia, nu putea exista o încălcare a normelor de concurență între ianuarie 1990 și decembrie 1993.
- 37 Comisia se prevalează, în principal, de inadmisibilitatea prezentului motiv invocat de reclamante și, în subsidiar, contestă temeinicia acestuia.

Aprecierea Tribunalului

- 38 Tribunalul consideră că trebuie apreciată temeinicia motivului întemeiat pe încălcarea articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 fără a fi necesar să se examineze admisibilitatea acestuia.
- 39 În primul rând, trebuie subliniat că, în articolul 1 alineatul (1) literele (g) și (h) din decizia atacată, Comisia constată existența unei încălcări, din partea reclamantelor, a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE, având în vedere participarea acestora, din ianuarie 1990 până în septembrie 2001 pentru Gütermann și din

ianuarie 1990 până în noiembrie 2000 pentru Zwicky, la practici concertate privind piețele aței industriale în Benelux și în țările nordice.

- 40 Trebuie constatat că, analizat izolat, acest articol ar putea lăsa să se înțeleagă faptul că existența unei încălcări comise de reclamante a fost reținută de Comisie având în vedere participarea acestora la practici concertate pe piața aței industriale în Finlanda, în Norvegia și în Suedia între ianuarie 1990 și decembrie 1993, și anume înainte de intrarea în vigoare a Acordului privind SEE. Or, este cert că în această perioadă nu exista niciun temei juridic care să permită Comisiei să constate existența unei astfel de încălcări din partea reclamantelor.
- 41 Totuși, rezultă din jurisprudență că dispozitivul unui act este indisociabil de motivația acestuia, astfel încât trebuie interpretat, dacă este nevoie, ținând cont de motivele care au condus la adoptarea sa (Hotărârea Curții din 15 mai 1997, TWD/Comisia, C-355/95 P, Rec., p. I-2549, punctul 21, Hotărârea Tribunalului din 13 iunie 2000, EPAC/Comisia, T-204/97 și T-270/97, Rec., p. II-2267, punctul 39).
- 42 În această privință, reiese în mod clar din considerentele (246), (295)-(298) și (331) ale deciziei atacate că, în măsura în care înțelegerea viza Finlanda, Norvegia și Suedia, aceasta nu a constituit o încălcare a normelor comunitare de concurență și a normelor din SEE privind concurența decât începând cu 1 ianuarie 1994, dată la care a intrat în vigoare Acordul privind SEE. Prin urmare, articolul 1 alineatul (1) literele (g) și (h) din decizia atacată trebuie interpretat în lumina acestei motivări clare și lipsite de orice ambiguitate. Astfel, trebuie considerat că dispozitivul deciziei atacate trebuie interpretat în sensul că elementele încălcării unice și continue, referitoare la Finlanda, la Norvegia și la Suedia, nu au existat decât începând cu 1 ianuarie 1994.
- 43 În al doilea rând, reclamantele se prevalează în mod inutil, în esență, de o pretinsă distincție efectuată de Comisie, în decizia atacată, între aprecierea juridică a unei încălcări a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE, pe de o parte, și aprecierea materială, în considerentele (264)-(277) ale deciziei atacate, a comportamentului lor drept încălcare unică și continuă, pe de altă parte. Acestea conchid,

tot în mod greșit, că, din moment ce o încălcare „în sensul juridic al termenului” nu a putut exista în ceea ce privește Finlanda, Norvegia și Suedia decât începând cu 1 ianuarie 1994, Comisia a săvârșit o eroare constatând existența unei încălcări care nu a făcut decât să crească în intensitate.

- 44 În primul rând, este important să se sublinieze că reclamantele nu au contestat nicidecum caracterul unic și continuu al încălcării pe piața aței industriale în Benelux și în țările nordice.
- 45 În continuare, trebuie amintit că o încălcare a articolului 81 alineatul (1) CE poate rezulta nu numai dintr-un act izolat, ci și dintr-o serie de acte sau chiar dintr-un comportament continuu. Această interpretare nu poate fi contestată pentru motivul că unul sau mai multe elemente din această serie de acte sau din acest comportament continuu ar putea constitui în sine și în mod izolat o încălcare a acestei dispoziții (Hotărârea Curții din 8 iulie 1999, Comisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Rec., p. I-4125, punctul 81, Hotărârea Tribunalului din 5 aprilie 2006, Degussa/Comisia, T-279/02, Rec., p. II-897, punctul 155).
- 46 Astfel, încălcarea unică și continuă regroupează frecvent o serie de acte realizate în ordine cronologică și care, prin ele însele, în momentul în care sunt săvârșite, pot constitui de asemenea o încălcare a normelor de concurență. Particularitatea acestor acte constă în faptul că se înscriu într-o strategie de ansamblu. Este, în esență, ceea ce Comisia a constatat în considerentele (264)-(277) ale deciziei atacate în ceea ce privește înțelegerea privind piața aței industriale în Benelux și în țările nordice.
- 47 Contrar celor susținute de reclamante, considerațiile enunțate în considerentele citate anterior ale deciziei atacate nu constau numai într-o simplă constatare a unor elemente de fapt, ci enunță motive obiective care impun Comisiei să conchidă că încălcarea pe piața aței industriale în țările nordice a format, împreună cu cea de pe piața aței industriale în Benelux, o încălcare unică și continuă.

- 48 Faptul că temeiul juridic pe care s-a întemeiat Comisia pentru a constata încălcarea pe piețele aței industriale în Finlanda, în Norvegia și în Suedia nu a existat decât după începerea încălcării nu produce efecte în această privință, din moment ce, astfel cum reiese din motivarea deciziei atacate, comportamentul reclamantelor pe această piață nu a fost luat în considerare decât începând cu 1 ianuarie 1994.
- 49 În al doilea rând, obiecția ridicată de Zwicky, întemeiată pe faptul că aceasta nu era prezentă pe piața țărilor nordice, trebuie respinsă. Astfel cum s-a amintit la punctul 44 de mai sus, Zwicky a confirmat că nu contestă calificarea drept încălcare unică și continuă a înțelegerii pe piața aței industriale în Benelux și în țările nordice.
- 50 Or, reiese din jurisprudență că o întreprindere care a participat la o încălcare unică și complexă prin comportamente proprii, care intră în sfera de aplicare a noțiunilor de acord sau de practică concertată având un obiect anticoncurențial în sensul articolului 81 CE și care au drept scop să contribuie la realizarea încălcării în ansamblul său, poate fi de asemenea răspunzătoare, pentru toată perioada participării sale la încălcarea menționată, pentru comportamentele altor întreprinderi în cadrul aceleiași încălcări. Această situație se regăsește atunci când se stabilește că întreprinderea în cauză cunoaște comportamentele ilicite ale celorlalți participanți sau că aceasta poate în mod rezonabil să le prevadă și că este pregătită să accepte riscul ce decurge din comportamentele respective (Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 45 de mai sus, punctul 203, Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, Brugg Rohrsysteme/Comisia, T-15/99, Rec., p. II-1613, punctul 73).
- 51 În speță, Zwicky nu contestă că a participat în mod regulat la reuniunile consacrate aței industriale pe piața din țările nordice, nu a contestat deloc afirmația Comisiei potrivit căreia a fost activă pe această piață a aței industriale în țările nordice înainte de începerea încălcării unice, nu a negat că a participat la elemente din încălcarea privind piața aței industriale în Benelux și, în plus, nu a contestat că acele elemente din încălcare se înscriau într-o strategie de ansamblu și, prin urmare, nu constituiau

decât o parte din elementele componente ale încălcării unice și continue de pe piața aței industriale în Benelux și în țările nordice.

- 52 Rezultă că lipsa întreprinderii Zwicky de pe piața aței industriale în țările nordice în perioada în care a fost comisă încălcarea unică și continuă nu poate, în sine, să o scutească de răspunderea sa pentru comportamentele puse în aplicare pe această piață geografică de celelalte întreprinderi în cadrul acestei încălcări.
- 53 Pe de altă parte, în măsura în care obiecția ridicată de Zwicky trebuie interpretată în sensul că numai întreprinderile active în calitate de concurente, de ofertanți sau de solicitanți pe piața geografică a țărilor nordice și-ar putea coordona comportamentul în calitate de întreprinderi (co)autoare ale unei încălcări, trebuie subliniat că o întreprindere poate încălca interdicția prevăzută la articolul 81 alineatul (1) CE atunci când comportamentul acesteia, astfel cum se coordonează cu cel al altor întreprinderi, are drept scop să restrângă concurența pe o anumită piață relevantă în interiorul pieței comune, fără ca aceasta să presupună în mod necesar să fie ea însăși activă pe piața relevantă menționată (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Tribunalului 8 iulie 2008, AC-Treuhand/Comisia, T-99/04, Rep., p. II-1501, punctul 122).
- 54 Având în vedere constatările menționate la punctul 51 de mai sus, Zwicky nu poate contesta în mod valabil faptul că este în egală măsură răspunzătoare, în calitate de coautor, pentru comiterea unei încălcări a normelor de concurență în ceea ce privește înțelegerea privind ața industrială pe piața din țările nordice.
- 55 În consecință, motivul întemeiat pe încălcarea articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 trebuie respins.

Cu privire la motivul, invocat de Zwicky, întemeiat pe caracterul nejustificat al somațiilor de a înceta încălcarea și de a se abține de la a o repeta

Argumentele părților

- 56 Zwicky arată că, la articolul 3 din decizia atacată, Comisia a somat întreprinderile în cauză să înceteze imediat încălcările constatate, în cazul în care nu au făcut-o deja, și să se abțină în viitor de la orice act de tipul încălcărilor constatate sau de la orice comportament care are un obiect similar.
- 57 Or, Zwicky susține că, nu numai că din noiembrie 2000 nu mai este prezentă pe piețele vizate în decizia atacată, ci, în plus, a renunțat la toate activitățile comerciale pentru a se limita să gestioneze bunuri imobiliare. Aceasta apreciază că somațiile menționate anterior încalcă principiul proporționalității și consideră că articolul 3 din decizia atacată este nelegal. În opinia acesteia, în măsura în care Comisia avea posibilitatea să constate, fără a trebui să efectueze verificări suplimentare, că încălcările au încetat și că nu exista niciun risc de a fi repetate, aceasta din urmă nu avea niciun interes legitim să emită o somație. Zwicky se întemeiază în această privință pe Hotărârea Curții din 2 martie 1983, GVL/Comisia (7/82, Rec., p. 483, punctul 24 și următoarele).
- 58 Comisia solicită respingerea acestui motiv.

Aprecierea Tribunalului

- 59 Trebuie arătat că, prin prezentul motiv, Zwicky solicită anularea articolului 3 din dispozitivul deciziei atacate în măsura în care o privește.

- 60 Trebuie constatat că articolul 3 din dispozitivul deciziei atacate conține, în fapt, două somații.
- 61 Mai întâi, această dispoziție impune întreprinderilor în cauză să înceteze imediat, în cazul în care nu au făcut-o deja, încălcările avute în vedere la articolul 1 din dispozitivul deciziei atacate. În această privință, în măsura în care Zwicky nu mai desfășura activități pe piața aței industriale în momentul adoptării deciziei atacate, argumentația prezentată împotriva acestei dispoziții este în mod evident lipsită de orice fundament. Astfel, chiar dacă se numără printre întreprinderile enumerate la articolul 1 din decizia atacată, Zwicky, prin încetarea activităților, pusese deja capăt încălcării și, prin urmare, nu mai era vizată, în fapt, de somația în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 20 aprilie 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, T-305/94-T-307/94, T-313/94-T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 și T-335/94, Rec., p. II-931, punctul 1247). Această împrejurare lipsește de efect și argumentul prezentat de Zwicky referitor la încălcarea principiului proporționalității în această privință (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului 18 iunie 2008, Hoechst/Comisia, T-410/03, Rep., p. II-881, punctul 196).
- 62 În al doilea rând, articolul 3 din decizia atacată impune întreprinderilor enumerate la articolul 1 să se abțină pe viitor de la a repeta oricare dintre actele sau comportamentele descrise la articolul 1, precum și orice măsură care are un obiect sau un efect echivalent.
- 63 Trebuie amintit că aplicarea articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 poate presupune interdicția de a continua anumite activități, practici sau situații a căror nelegalitate a fost constatată, dar și interdicția de a adopta un comportament viitor similar. Cu toate acestea, astfel de obligații care se află în sarcina întreprinderilor nu trebuie să depășească limitele a ceea ce este corespunzător și necesar pentru a atinge scopul urmărit (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2000, Cimenteries CBR și alții/Comisia, T-25/95, T-26/95, T-30/95-T-32/95, T-34/95-T-39/95, T-42/95-T-46/95, T-48/95, T-50/95-T-65/95, T-68/95-T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 și T-104/95, Rec., p. II-491, punctele 4704 și 4705 și jurisprudența citată). Pe de altă parte, competența Comisiei de a emite somații trebuie exercitată în funcție de natura încălcării constatate (Hotărârea Curții din 6 martie 1974, Istituto Chemioterapico Italiano și Commercial Solvents/Comisia, 6/73 și 7/73, Rec., p. 223, punctul 45,

Hotărârea Tribunalului din 7 octombrie 1999, Irish Sugar/Comisia, T-228/97, Rec., p. II-2969, punctul 298, și Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2000, Aéroports de Paris/Comisia, T-128/98, Rec., p. II-3929, punctul 82).

- 64 În speță, Comisia a constatat, la articolul 1 din decizia atacată, că Zwicky, împreună cu alte întreprinderi, a încălcat articolul 81 CE și articolul 53 din Acordul privind SEE, participând, în plus, pentru o perioadă foarte lungă, la acorduri și la practici concertate în sectorul aței industriale în Benelux și în țările nordice, în cadrul cărora aceasta și celelalte întreprinderi au stabilit de comun acord viitoarele liste de prețuri, nivelul maximal al rabaturilor, diminuarea rabaturilor și majorarea prețurilor speciale aplicabile anumitor clienți, precum și evitarea concurenței reciproce prin preț în avantajul furnizorului deja stabilit și împărțirea clienților. Zwicky nu contestă considerațiile enunțate în această privință în decizia atacată.
- 65 În aceste condiții, prin somarea întreprinderilor în cauză să se abțină în viitor, pe piața aței industriale în Benelux și în țările nordice, de la orice măsură care poate avea un obiect sau un efect echivalent, Comisia nu a depășit competențele care îi sunt conferite prin articolul 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 (a se vedea în acest sens și prin analogie Hotărârea Hoechst/Comisia, punctul 61 de mai sus, punctul 199).
- 66 Faptul că Zwicky nu mai exercita activități în sectorul aței industriale în ziua adoptării deciziei atacate nu poate repune în discuție această concluzie. Astfel, o somație precum cea din speță este preventivă prin natura sa și nu depinde de situația întreprinderilor în cauză în momentul adoptării deciziei atacate.
- 67 Comisia era cu atât mai mult îndreptățită să includă această somație în dispozitivul deciziei atacate cu cât Zwicky nu s-a angajat să nu mai repete comportamentul anticoncurențial (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 11 martie 1999, Thyssen Stahl/Comisia, T-141/94, Rec., p. II-347, punctul 678).

- 68 În plus, Hotărârea GVL/Comisia, punctul 57 de mai sus, invocată de Zwicky, nu este pertinentă în speță. Astfel, dincolo de faptul că împrejurările acestei cauze sunt diferite de cele din prezenta speță, s-a demonstrat, la punctele 60-67 de mai sus, pe de o parte, că Zwicky nu era vizată de somația de a înceta imediat încălcările menționate la articolul 1 din decizia atacată și, pe de altă parte, că Comisia avea un interes perfect legitim să o someze să se abțină în viitor de la orice act de tipul încălcărilor constatate sau de la orice comportament care are un obiect similar.
- 69 Pentru toate aceste argumente, prezentul motiv trebuie respins.

2. Cu privire la motivele ce vizează contestarea amenzii și cuantumul acesteia

Cu privire la motivul, invocat de Zwicky, întemeiat pe depășirea plafonului de 10 % din cifra de afaceri

Argumentele părților

- 70 După ce a indicat că și-a încetat activitățile comerciale privind ața industrială în noiembrie 2000, Zwicky reproșează mai întâi Comisiei că și-a întemeiat calculul cuantumului maximal de 10 % din cifra de afaceri pe cifra de afaceri realizată de Gütermann. Astfel, această din urmă întreprindere ar fi preluat numai o parte din activitățile sale și nu ar fi supusă controlului acesteia. Numai cifra de afaceri realizată de Zwicky ar fi, așadar, determinantă. Din moment ce Zwicky nu mai realizează o cifră de afaceri din 2001, nu i-ar putea fi aplicată nicio amendă în temeiul articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. Astfel, Regulamentul nr. 1/2003 ar

viza cifra de afaceri globală a ultimului exercițiu financiar anterior adoptării deciziei. Faptul de a lega amenda de această din urmă cifră ar permite luarea în considerare a importanței și a influenței întreprinderii pe piață. Prin urmare, situația actuală a întreprinderilor în raport cu cifra lor de afaceri ar fi determinantă. O întreprindere care nu mai realizează o cifră de afaceri nu ar mai avea influență pe piață și, în consecință, nu i s-ar mai putea aplica amenzi.

- 71 În continuare, aceasta arată că Hotărârea Tribunalului din 29 noiembrie 2005, *Britannia Alloys & Chemicals/Comisia* (T-33/02, Rec., p. II-4973), invocată de Comisie, trebuie interpretată în sensul că luarea în considerare a unei cifre de afaceri care nu este aceea a exercițiului financiar complet care precedă adoptarea deciziei este posibilă atunci când întreprinderea în cauză și-a încetat activitățile comerciale sau a deturnat cifra de afaceri pentru a evita aplicarea unei amenzi importante. Această situație nu se regăsește în prezenta cauză. Zwicky susține în această privință că activitățile sale au fost vândute cu un an înaintea verificărilor efectuate de Comisie, în urma unei degradări a situației sale concurențiale.
- 72 În plus, Zwicky subliniază că, în speță, Gütermann i-a achiziționat activitatea comercială în cadrul unei cumpărări de active (asset deal) și că, prin urmare, veniturile legate de activitatea astfel preluată ar fi trebuit transferate întreprinderii Gütermann și să majoreze cifra de afaceri a acesteia care trebuie luată în considerare pentru aplicarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. În plus, aceasta susține că vânzarea activităților sale către Gütermann nu constituie o simplă reorganizare internă a întreprinderii.
- 73 În sfârșit, faptul că reclamantele au trimis un singur document ca răspuns la comunicarea privind obiecțiunile s-ar explica prin împrejurarea că activitățile din sectorul aței industriale au fost preluate de Gütermann și că președintele consiliului de administrație al Zwicky a fost numit membru al consiliului de administrație al Gütermann în urma acestei operațiuni. Totuși, aceasta nu ar schimba cu nimic faptul că Zwicky este independentă de Gütermann și că aceasta din urmă nu a devenit acționara celei dintâi.

- 74 Comisia arată că acest motiv este inoperant în măsura în care, chiar dacă argumentul prezentat de Zwicky ar fi exact, aceasta a determinat plafonul amenzii luând în considerare cifra de afaceri a exercițiului financiar precedent, ceea ce ar fi făcut deja în alte cauze. Or, Comisia constată că cifra de afaceri globală a Zwicky pentru anul 1999 era de 4,5 milioane de euro și că amenda în valoare de 0,174 milioane de euro nu depășește deloc plafonul de 10 % din această cifră de afaceri.
- 75 În subsidiar, Comisia susține mai întâi că, deși Gütermann a cumpărat, în noiembrie 2000, activitățile întreprinderii Zwicky care priveau înțelegerea pe piața aței industriale, aceasta a ținut cont de faptul că Zwicky a fost implicată în această încălcare timp de zece ani și a considerat că, după vânzarea de către Zwicky a activităților sale comerciale, faptul de a continua să existe din punct de vedere juridic sub forma unei „cochilii goale” constituia o manevră realizată în scopul specific de a se sustrage de la sancțiunile aplicate pentru încălcarea normelor de concurență. În plus, aceasta arată că Zwicky nu a contestat jurisprudența potrivit căreia revine în principiu persoanei fizice sau juridice care conducea întreprinderea respectivă în momentul săvârșirii încălcării să răspundă pentru aceasta. Comisia mai adaugă faptul că, din moment ce președintele consiliului de administrație al Zwicky era prezent în cadrul consiliului de conducere al Gütermann și dispunea astfel de cunoștințe precise privind participarea celor două întreprinderi la înțelegere, considerațiile care au motivat decizia de a menține existența întreprinderii Zwicky pot fi ușor de înțeles.
- 76 Comisia consideră în continuare că interpretarea articolului 23 alineatul (2) a doua teză din Regulamentul nr. 1/2003 efectuată de Zwicky nu este compatibilă cu principiul efectului util, întrucât permite întreprinderilor să evite asumarea răspunderii efectuând reorganizări pur interne. Acesta ar fi modul în care Tribunalul abordează chestiunea în Hotărârea Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, punctul 71 de mai sus.
- 77 În sfârșit, Comisia susține că legăturile strânse dintre Zwicky și Gütermann reies din redactarea unui răspuns comun la comunicarea privind obiecțiunile și din prezența acelorași avocați pentru a le apăra în fața Tribunalului.

Aprecierea Tribunalului

- 78 Potrivit articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia poate aplica întreprinderilor amenzi care nu depășesc 10 % din cifra de afaceri din exercițiul financiar care precedă adoptarea deciziei. Acest plafon de 10 % urmărește să evite ca amenzile să fie disproporționate în raport cu importanța întreprinderii și, în special, aplicarea unor amenzi pe care se poate prevedea că întreprinderile nu vor fi în măsură să le achite. Întrucât numai cifra de afaceri globală poate da în mod efectiv un indiciu aproximativ în această privință, acest procentaj trebuie interpretat în sensul că se referă la cifra de afaceri globală (Hotărârea Curții din 7 iunie 1983, *Musique diffusion française și alții/Comisia*, 100/80-103/80, Rec., p. 1825, punctul 119).
- 79 Mai trebuie subliniat că articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 au ca obiect să acorde Comisiei competența de a aplica amenzi pentru a-i permite să își îndeplinească misiunea de supraveghere care îi este conferită de dreptul comunitar (Hotărârea *Musique diffusion française și alții/Comisia*, punctul 78 de mai sus, punctul 105, și Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2003, *Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia*, T-224/00, Rec., p. II-2597, punctul 105). Această misiune include sarcina de a investiga și de a sancționa încălcări individuale, precum și obligația de a promova o politică generală care urmărește aplicarea, în materia concurenței, a principiilor stabilite de tratat și orientarea în acest sens a comportamentului întreprinderilor. Prin urmare, Comisia trebuie să asigure caracterul descurajator al amenzilor (Hotărârea *Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia*, citată anterior, punctele 105 și 106).
- 80 Pe de altă parte, trebuie arătat că „exercițiul financiar precedent” în sensul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003 vizează, în principiu, ultimul exercițiu complet al fiecărei întreprinderi în cauză la data adoptării deciziei (Hotărârea Curții din 7 iunie 2007, *Britannia Alloys & Chemicals/Comisia*, C-76/06 P, Rep., p. I-4405, punctul 32).

- 81 În speță, decizia atacată fiind adoptată la 14 septembrie 2005, exercițiul financiar precedent era cel de la 1 iulie 2004 la 30 iunie 2005. Or, Zwicky a cesionat întreprinderii Gütermann activitățile pe care le desfășura în domeniul aței industriale în noiembrie 2000. În consecință, Comisia a considerat că, în momentul adoptării deciziei atacate, nu dispunea, în ceea ce privește Zwicky, de o cifră de afaceri care să reprezinte o activitate economică exercitată de aceasta cu ocazia exercițiului financiar precedent. Întemeindu-se, în plus, în considerentul (383) al deciziei atacate, pe pretinsa existență a unei legături de la societate-mamă la filială între Gütermann și Zwicky în urma cesionării activităților referitoare la ața industrială de la a doua către prima, aceasta consideră că se poate întemeia pe cifra de afaceri a Gütermann pentru a aplica plafonul de 10 %.
- 82 Trebuie distinse două aspecte ale obiecțiilor formulate de Zwicky: pe de o parte, alegerea efectuată de Comisie în sensul de a lua în considerare cifra de afaceri a Gütermann și, pe de altă parte, neluarea în considerare a cifrei sale de afaceri din exercițiul financiar încheiat la 30 iunie 2005, chiar dacă aceasta ar fi fost egală cu zero.
- 83 În ceea ce privește primul aspect al obiecțiilor ridicate de Zwicky, trebuie recunoscut că cifra de afaceri a întreprinderii Gütermann a fost reținută în mod greșit de Comisie pentru a stabili plafonul de 10 % din cifra de afaceri care nu trebuie depășit la calculul amenzii aplicate întreprinderii Zwicky.
- 84 Astfel, Gütermann nu a făcut altceva decât să preia, în noiembrie 2000, activitățile întreprinderii Zwicky în domeniul aței industriale. În cadrul ședinței, Zwicky a explicat că această cesionare a activităților a fost efectuată în două moduri, și anume, pe de o parte, prin încheierea, în Elveția, a unui contract de transfer de active precum depozitele și mașinile și, pe de altă parte, prin vânzarea de aționi în Germania.
- 85 Comisia a recunoscut totuși în cadrul ședinței că Gütermann nu a încorporat deloc Zwicky și că, prin urmare, prima nu a devenit proprietara celei de a doua. Astfel, cesionarea activităților referitoare la ața industrială nu a afectat deloc independența juridică și economică a Zwicky.

- 86 Argumentele potrivit cărora președintele consiliului de administrație al Zwicky a devenit membru al comitetului de direcție al Gütermann, cele două întreprinderi consultă același avocat și au prezentat un răspuns comun la comunicarea privind obiecțiunile nu pot, în speță, să justifice prin ele însele poziția Comisiei în ceea ce privește existența unei legături de la societate-mamă la filială între cele două întreprinderi.
- 87 În plus, Comisia nu a demonstrat deloc motivul pentru care informațiile furnizate de Zwicky, la cererea sa de informații privind cesionarea activităților și legăturile sale cu Gütermann, ar fi indus-o în eroare.
- 88 Rezultă că, prin faptul de a se referi la cifra de afaceri a Gütermann, Comisia a săvârșit o eroare de apreciere ale cărei consecințe vor fi prezentate la punctul 104 și următoarele de mai jos.
- 89 În ceea ce privește al doilea aspect al obiecțiilor ridicate de Zwicky, și anume neluarea în considerare a cifrei sale de afaceri nulă care rezultă din pretinsa sa activitate economică în cursul anului care precedă adoptarea deciziei atacate, acesta implică examinarea modului în care Comisia trebuie să definească noțiunea „exercițiu financiar precedent” în cazurile în care unele schimbări esențiale în ceea ce privește situația economică a întreprinderii în cauză au intervenit între sfârșitul perioadei în care a fost comisă încălcarea și data adoptării deciziei Comisiei prin care se aplică amenda.
- 90 În ceea ce privește noțiunea „exercițiu financiar precedent”, trebuie arătat că, potrivit unei jurisprudențe consacrate, pentru interpretarea unei dispoziții de drept comunitar, trebuie să se țină cont nu doar de termenii acesteia, ci, în egală măsură, de contextul său și de obiectivele urmărite prin reglementarea din care face parte această dispoziție (Hotărârea Curții din 7 iunie 2005, VEMW și alții, C-17/03, Rec., p. I-4983, punctul 41, Hotărârea Curții din 1 martie 2007, Jan De Nul, C-391/05, Rep., p. I-1793, punctul 20, și Hotărârea Curții din 7 iunie 2007, Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, punctul 80 de mai sus, punctul 21).

- 91 În această privință, astfel cum s-a amintit la punctul 79 de mai sus, articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și articolul 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003 au ca obiect să acorde Comisiei competența de a aplica amenzi pentru a-i permite să își îndeplinească misiunea de supraveghere care îi este conferită de dreptul comunitar. Această misiune include printre altele sarcina de a reprima comportamente ilicite și pe aceea de a preveni repetarea acestora (Hotărârea Curții din 15 iulie 1970, ACF Chemiefarma/Comisia, 41/69, Rec., p. 661, punctul 173).
- 92 Trebuie adăugat că, în conformitate cu articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și cu articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia trebuie să ia în considerare gravitatea și durata încălcării respective.
- 93 Având în vedere aceste elemente, plafonul privind cifra de afaceri prevăzut la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și la articolul 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003 are drept scop să evite ca amenzile aplicate de Comisie să fie disproporționate în raport cu importanța întreprinderii vizate (Hotărârea Musique diffusion française și alții/Comisia, punctul 78 de mai sus, punctul 119).
- 94 Din considerațiile de mai sus rezultă că, pentru stabilirea noțiunii „exercițiu financiar precedent”, Comisia trebuie să aprecieze, în fiecare caz și ținând cont de context, precum și de obiectivele urmărite prin regimul de sancțiuni instituit prin Regulamentul nr. 17 și prin Regulamentul nr. 1/2003, impactul asupra întreprinderii în cauză, ținând cont în special de o cifră de afaceri care reflectă situația economică reală a acesteia în perioada în care a fost săvârșită încălcarea (a se vedea Hotărârea din 7 iunie 2007, Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, punctul 80 de mai sus, punctul 25).
- 95 Totuși, atât din obiectivele sistemului în care se integrează articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și articolul 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003, cât și din jurisprudența citată la punctul 80 de mai sus rezultă că

aplicarea plafonului de 10 % presupune, pe de o parte, cunoașterea de către Comisie a cifrei de afaceri pentru ultimul exercițiu financiar care precedă data adoptării deciziei și, pe de altă parte, ca aceste date să reprezinte un exercițiu complet de activitate economică normală într-o perioadă de 12 luni (a se vedea Hotărârea din 29 noiembrie 2005, Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, punctul 71 de mai sus, punctul 38).

⁹⁶ Astfel, în cazul în care exercițiul financiar s-a încheiat înainte de adoptarea deciziei, însă conturile anuale ale întreprinderii în cauză nu au fost încă realizate sau încă nu au fost comunicate Comisiei, aceasta din urmă are dreptul, chiar obligația, să recurgă la cifra de afaceri din exercițiul financiar anterior pentru a aplica articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și articolul 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003. De asemenea, în cazul în care, în urma unei reorganizări sau a unei modificări a practicilor contabile, o întreprindere a prezentat, pentru exercițiul financiar precedent, conturi care privesc o perioadă mai mică de 12 luni, Comisia este îndreptățită să recurgă la cifra de afaceri dintr-un exercițiu complet anterior pentru a aplica aceste dispoziții (a se vedea Hotărârea din 29 noiembrie 2005, Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, punctul 71 de mai sus, punctul 39). Același lucru este valabil și în situația în care o întreprindere nu a exercitat o activitate economică în cursul exercițiului financiar precedent și, prin urmare, Comisia nu dispune de o cifră de afaceri care să reprezinte o activitate economică exercitată de întreprinderea în cauză cu ocazia exercițiului respectiv. Astfel, cifra de afaceri pentru această perioadă nu oferă niciun indiciu privind importanța întreprinderii respective, contrar cerințelor impuse de jurisprudență, și, prin urmare, nu poate servi drept bază pentru stabilirea plafonului prevăzut la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 (a se vedea Hotărârea din 29 noiembrie 2005, Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, punctul 71 de mai sus, punctul 42).

⁹⁷ Mai trebuie amintit că, potrivit Hotărârii din 29 noiembrie 2005, Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, punctul 71 de mai sus (punctul 49), aplicabil prin analogie în prezenta cauză, chiar și în cazul exercitării normale de activități economice, este posibil ca cifra de afaceri a unei întreprinderi să scadă într-o măsură importantă, chiar esențială, în comparație cu anii precedenți, pentru diverse motive, precum un

context economic dificil, o criză în sectorul respectiv, un sinistru sau o grevă. Totuși, din moment ce o întreprindere a realizat, în fapt, o cifră de afaceri în cursul unui exercițiu complet în care au fost desfășurate activități economice, deși într-o măsură redusă, Comisia trebuie să ia în considerare această cifră de afaceri pentru a stabili plafonul prevăzut la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și la articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003. Prin urmare, cel puțin în situațiile în care nu există niciun indiciu care să arate că o întreprindere și-a încetat activitățile comerciale sau a deturnat cifra de afaceri pentru a evita aplicarea unei amenzi impotante, trebuie considerat că, pentru stabilirea limitei maxime a amenzii, Comisia are obligația să țină seama de cifra de afaceri cea mai recentă care reflectă un an complet de activitate economică (Hotărârea din 29 noiembrie 2005, Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, punctul 71 de mai sus, punctul 49).

- 98 Potrivit opiniei exprimate de Zwicky, Comisia nu ar fi demonstrat că Zwicky a deturnat cifra de afaceri și, astfel, ar fi aplicat în mod greșit excepția de la principiul luării în considerare a cifrei de afaceri din ultimul exercițiu financiar. Totuși, astfel cum aceasta ar fi precizat în cadrul ședinței, Comisia nu reproșează deloc întreprinderii Zwicky faptul că a acționat în mod abuziv pentru a evita aplicarea unei amenzi impotante, ci se limitează să constate că, în fapt, aceasta și-a încetat activitatea și că există astfel sub forma unei „cochilii goale”.
- 99 În înscrisurile sale, Zwicky a menționat că din 2001 se limita să gestioneze imobile și a subliniat că din acel an nu a mai realizat o cifră de afaceri. În consecință, trebuie constatat că Zwicky nu a realizat o cifră de afaceri nici în cursul exercițiului financiar complet care precedă decizia atacată, și anume cel din perioada cuprinsă între 1 iulie 2004 și 30 iunie 2005. Întrebată fiind, în cadrul ședinței, cu privire la natura exactă a activităților sale, aceasta și-a reiterat afirmațiile cu privire la exercitarea unei activități de gestiune a imobilelor rămase în continuare în proprietatea sa. Zwicky a precizat că parcul său imobiliar se compunea din imobile ocupate anterior prin activitatea sa în domeniul aței industriale și care au rămas goale din momentul cesionării activității respective întreprinderii Gütermann, precum și din locuințe închiriate unor foști salariați. Zwicky a susținut că acestea vor putea fi utilizate în scopuri locative și că vor fi făcute investiții în acest sens. Aceasta a mai prezentat un plan de dezvoltare elaborat în comun cu autoritățile locale. În sfârșit, Zwicky a admis că de la încetarea activităților sale pe piața aței industriale nu a mai avut niciun salariat.

- 100 Deși este cert că Zwicky a continuat să existe din punct de vedere juridic după cesionarea activităților sale întreprinderii Gütermann, trebuie constatat că indicii serioase, precum o cifră de afaceri nulă timp de mai mulți ani, lipsa salariaților sau, mai mult, lipsa unor probe concrete privind o exploatare a imobilelor sale sau a unor proiecte de investiții în vederea exploatării acestora din urmă, permit să se presupună că Zwicky nu a continuat să exercite o activitate economică normală în sensul jurisprudenței citate anterior, în special între 1 iulie 2004 și 30 iunie 2005.
- 101 Răspunsurile furnizate de Zwicky în înscrisurile sale și în cadrul ședinței au rămas vagi și, prin urmare, nu au permis Tribunalului să constate existența unei „activități economice normale”. În plus, Zwicky a confirmat conținutul extrasului dintr-un document care prezintă o sinteză economică a situației sale, citit de Comisie în cadrul ședinței, din care rezultă o cifră de afaceri nulă, beneficii nule și lipsa salariaților și nu contestă că aceasta a fost situația în special în perioada care a urmat cesionării activităților sale privind ața industrială întreprinderii Gütermann până la 30 iunie 2005.
- 102 În această privință, și contrar afirmațiilor făcute de Zwicky în cadrul ședinței, simplul fapt că un consiliu de administrație și un gerant se ocupă de planul de dezvoltare al societății, a cărei realitate nu este până în prezent demonstrată, nu poate fi suficient pentru a constitui o dovadă determinantă a existenței unei activități economice normale a societății respective în interpretarea dată de Tribunal în Hotărârea din 29 noiembrie 2005, Britannia Alloys & Chemicals/Comisia, punctul 71 de mai sus.
- 103 Prin urmare, Comisia era obligată să ia în considerare o cifră de afaceri globală realizată de Zwicky anterioară cifrei de afaceri din exercițiul financiar încheiat la 30 iunie 2005.
- 104 În ceea ce privește consecințele erorii de apreciere săvârșite de Comisie, care a constatat în a se referi la cifra de afaceri globală a Gütermann, trebuie stabilit dacă aceasta justifică, în beneficiul întreprinderii Zwicky, reducerea cuantumului amenzii sau chiar anularea acesteia de către instanța comunitară.

- 105 În această privință, trebuie subliniat că, în ceea ce privește acțiunile îndreptate împotriva deciziilor Comisiei prin care aceasta aplică amenzi întreprinderilor pentru încălcarea normelor de concurență, Tribunalul are competență în baza a două temeuri. Pe de o parte, în temeiul articolului 230 CE, are sarcina să controleze legalitatea acestora (Hotărârea Curtii din 16 noiembrie 2000, SCA Holding/Comisia, C-297/98 P, Rec., p. I-10101, punctele 53 și 54).
- 106 Pe de altă parte, Tribunalul este competent să aprecieze, în cadrul competenței de fond care îi este conferită prin articolul 229 CE, prin articolul 17 din Regulamentul nr. 17 și prin articolul 31 din Regulamentul nr. 1/2003, caracterul adecvat al cuantumului amenzilor. Această din urmă apreciere poate justifica prezentarea și luarea în considerare a informațiilor suplimentare a căror menționare în decizie nu este impusă în sine în temeiul obligației de motivare prevăzute la articolul 253 CE (Hotărârea SCA Holding/Comisia, punctul 105 de mai sus, punctul 55).
- 107 În speță, Tribunalul, în exercitarea competenței sale de fond, consideră că nu trebuie făcută referire la cifra de afaceri a Gütermann, ci la cifra de afaceri a Zwicky.
- 108 Pentru motivele expuse mai sus și în lumina jurisprudenței Britannia Alloys & Chemicals/Comisia (punctele 71 și 80 de mai sus), ultima cifră de afaceri a întreprinderii Zwicky care rezultă din activitățile economice reale ale acesteia și la care Comisia ar fi trebuit să se refere este cea din exercițiul financiar de la 1 iulie 1999 la 30 iunie 2000. Reiese din considerentul (76) al deciziei atacate că această cifră de afaceri se ridică la 4,5 milioane de euro. Cuantumul amenzii aplicate de Comisie întreprinderii Zwicky se ridică la 205 000 de euro și, așadar, nu depășește nicidecum 10 % din această cifră de afaceri.
- 109 În plus, trebuie arătat că, în cadrul ședinței, Zwicky a susținut că soluția subsidiară care consta în a se referi la cifra sa de afaceri din exercițiul financiar încheiat la 30 iunie 2000 ar fi inadmisibilă pentru motivul că aceasta ar însemna ca cifra sa de afaceri să fie luată în considerare de două ori. Astfel, întrucât activitățile exercitate de Zwicky cu privire la ața industrială au fost preluate de Gütermann, cifra de afaceri

generată de aceste activități ar fi fost deja luată în considerare de Comisie în ansamblul cifrei de afaceri a Gütermann. Comisia a susținut că acest argument era nou și că, prin urmare, trebuia respins.

- 110 Acest argument al Zwicky trebuie respins întrucât este lipsit de temeii.
- 111 Astfel, argumentul prezentat de Zwicky constă în a susține că soluția subsidiară ar presupune să se atribuie întreprinderii Zwicky cifra de afaceri deja atribuită întreprinderii Gütermann. Or, Tribunalul consideră că singura întrebare care se pune în speță este aceea de a stabili care este cifra de afaceri pertinentă care trebuie reținută pentru calcularea plafonului de 10 % din amenda aplicată întreprinderii Zwicky. Astfel cum s-a demonstrat mai sus, singura cifră de afaceri admisibilă în acest scop este aceea de 4,5 milioane de euro, referitoare la exercițiul financiar al Zwicky cuprins între 1 iulie 1999 și 30 iunie 2000.
- 112 Chiar dacă s-ar presupune că trebuie admis că această soluție se traduce prin dubla luare în considerare a cifrei de afaceri a Zwicky în această etapă a calculului amenzii aplicate întreprinderilor Gütermann și Zwicky, ar trebui să se considere că nelegalitatea a fost comisă în detrimentul întreprinderii Gütermann. Astfel, argumentele prezentate de Zwicky ar presupune în realitate să solicite Tribunalului să verifice legalitatea cuantumului amenzii stabilite pentru Gütermann. Or, Zwicky nu se poate prevala de un drept de a exercita o acțiune în această privință. Astfel, dacă un destinatar al unei decizii hotărâște să formuleze o acțiune în anulare, instanța comunitară nu este sesizată decât cu elementele deciziei care îl privesc pe acesta. În schimb, cele care privesc alți destinatari și care nu au fost atacate nu intră în obiectul litigiului pe care instanța comunitară este chemată să îl soluționeze (Hotărârea Curții din 14 septembrie 1999, Comisia/AssiDomän Kraft Products și alții, C-310/97 P, Rec., p. I-5363, punctul 53).
- 113 În lumina acestor considerații, motivul invocat de Zwicky, întemeiat pe încălcarea articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și a articolului 23 alineatul (2) al doilea paragraf din Regulamentul nr. 1/2003, trebuie respins.

Cu privire la motivul, invocat de Gütermann și de Zwicky, întemeiat pe o apreciere greșită a gravității încălcării din perspectiva efectelor acesteia

Argumentele părților

- 114 În primul rând, reclamantele susțin că, potrivit Liniilor directe privind metoda de stabilire a amenzilor aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65 alineatul (5) [CO] (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69, denumite în continuare „liniile directe”) și unei practici decizionale constante, aprecierea gravității încălcării depinde în mod expres de impactul real al încălcării asupra pieței. Principiul proporționalității ar obliga Comisia să ia în considerare un astfel de impact cu ocazia aprecierii gravității încălcării. Reclamantele precizează că, prin această obiecție, nu urmăresc să conteste încălcarea în sine, ci să repună în discuție clasificarea acesteia în categoria încălcărilor foarte grave.
- 115 În al doilea rând, reclamantele au în vedere problema impactului real al încălcării asupra pieței și conchid în sensul lipsei acestuia. Prin urmare, Gütermann și Zwicky apreciază că acest impact nu putea fi utilizat de Comisie pentru a califica drept foarte gravă încălcarea respectivă. Deși acestea admit că majorările de prețuri care figurează pe listele stabilite în cursul reuniunilor au fost aplicate, de cele mai multe ori, de diferitele întreprinderi, totuși, reclamantele consideră că aceste majorări de prețuri nu au condus la o majorare a prețurilor nete reale. Considerațiile enunțate de Comisie la punctul 4.1.4 din decizia atacată nu ar permite să se ajungă la concluzia unui astfel de impact. Faptul că întreprinderile s-au întrunit timp de 11 ani nu ar fi suficient, în sine, pentru a conchide că majorările de prețuri au avut o influență asupra prețurilor nete. Astfel, reclamantele apreciază că au dovedit că reuniunile aveau drept scop principal schimbul legal de informații. Însăși Comisia ar recunoaște că nu dispune de dovezi pentru a demonstra existența unui impact real.
- 116 Din cauza particularităților stabilirii prețurilor în sectorul aței industriale – clienților nu li se facturau aproape niciodată prețurile care figurau pe liste –, reclamantele apreciază că punerea în aplicare a acordului nu permite deloc, în speță, să se conchidă în

sensul existenței unui impact real asupra pieței. Dimpotrivă, prețurile medii reale de pe piață nu ar fi evoluat și chiar ar fi scăzut.

- 117 În al treilea rând, reclamantele se prevalează de împrejurarea că încălcarea nu ar fi avut un impact real asupra prețurilor medii reale practicate de acestea, susțin că încălcarea nu ar fi trebuit calificată drept foarte gravă pe plan individual și arată astfel că ar fi trebuit să le fie acordat de către Comisie beneficiul acestei circumstanțe.
- 118 Având în vedere disparitatea considerabilă de dimensiune între întreprinderile în cauză și cifra de afaceri redusă pe care acestea au realizat-o pe piața relevantă, reclamantele susțin că lipsa unui impact real al încălcării asupra prețurilor nete practicate ar fi trebuit să fie reținută de Comisie drept circumstanță atenuantă, conform punctului 1A din liniile directoare.
- 119 Acestea reproșează Comisiei că s-a mulțumit să compare importanța relativă a întreprinderilor pe piață întemeindu-se pe cifra lor de afaceri și că, astfel, nu a luat în considerare decât capacitatea economică abstractă a diferitelor întreprinderi de a influența concurența, iar nu impactul real al comportamentului diferitelor întreprinderi asupra prețurilor nete.
- 120 În al patrulea rând, Comisia ar fi reținut în mod greșit în ceea ce privește întreprinderea Zwicky o participare la încălcări pe piața aței industriale în țările nordice, întrucât aceasta nu a exercitat niciodată activități pe piața aței industriale în aceste țări.
- 121 Comisia solicită respingerea acestui motiv.

Aprecierea Tribunalului

- 122 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, în ceea ce privește aprecierea gravității încălcării în sine, liniile directe indică următoarele la punctul 1 A primul și al doilea paragraf:

„La evaluarea gravității încălcării, trebuie să se țină seama de natura sa, de impactul real asupra pieței, atunci când acesta poate fi măsurat, și de mărimea pieței geografice relevante.

Încălările sunt, așadar, împărțite în trei categorii: încălcări minore, încălcări grave și încălcări foarte grave.”

- 123 În decizia atacată, Comisia a scos în evidență următoarele trei elemente:

- încălcarea în cauză a constat în esență în a schimba informații sensibile privind listele de prețuri și/sau prețurile în funcție de client, în a se înțelege cu privire la majorarea prețurilor și/sau a prețurilor-țintă și în a evita concurența reciprocă prin preț în avantajul furnizorului deja stabilit, astfel de practici constituind, prin însăși natura lor, tipul cel mai grav de încălcare a articolului 81 alineatul (1) CE și a articolului 53 alineatul (1) din Acordul privind SEE [decizia atacată, considerentul (345)];
- acordurile coluzive au fost aplicate și au avut un impact asupra pieței SEE pentru produsul în cauză, însă acest impact nu poate fi măsurat cu precizie [decizia atacată, considerentul (351)];

— cartelul acoperea mai multe părți la Acordul privind SEE, și anume țările din Benelux și țările nordice [decizia atacată, considerentul (352)].

124 Concluzia Comisiei este formulată astfel [decizia atacată, considerentul (353)]:

„Având în vedere toți acești factori, Comisia consideră că întreprinderile în cauză în [decizia atacată] au comis o încălcare foarte gravă a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE.”

125 Reclamantele contestă caracterul foarte grav al încălcării, pe de o parte, arătând că, deși nu a putut dovedi, Comisia a conchis în sensul existenței unui impact real asupra pieței și, pe de altă parte, susținând că nu a existat niciun impact asupra prețurilor nete sau, cel puțin, niciun impact real asupra prețurilor medii reale.

126 În primul rând, trebuie amintit că, pentru aprecierea impactului real al unei încălcări asupra pieței, Comisia are obligația să se raporteze la concurența care ar fi existat în mod normal în lipsa încălcării (Hotărârea Tribunalului din 8 octombrie 2008, Schunk și Schunk Kohlenstoff-Technik/Comisia, T-69/04, Rep., p. II-2567, punctul 165; a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Mayr-Melnhof/Comisia, T-347/94, Rec., p. II-1751, punctul 235, și Hotărârea Tribunalului Thyssen Stahl/Comisia, punctul 67 de mai sus, punctul 645).

127 În speță, este important să se sublinieze că aplicarea înțelegerii nu a fost deloc contestată de reclamante. Dimpotrivă, reiese din cuprinsul punctului 40 din cererea introductivă formulată de Gütermann și din cuprinsul punctului 46 din cererea introductivă formulată de Zwicky că acestea au „recunoscut în mod expres, atât în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, cât și în cadrul prezentării faptelor

care figurează [în aceste cereri introductive]”, că „majorările prețurilor de pe listele stabilite în cursul reuniunilor au fost puse în aplicare, de cele mai multe ori, de diferitele întreprinderi”.

128 În ceea ce privește, în special, o înțelegere cu privire la prețuri, este legitim să se deducă de către Comisie că încălcarea a avut efecte, din faptul că membrii înțelegerii au luat măsuri pentru aplicarea prețurilor convenite, de exemplu, majorând prețurile de catalog ce servesc drept bază pentru calcularea prețurilor reale, renunțând la rabaturi, majorând prețurile speciale și exercitând presiuni, prin intermediul plângerilor, asupra întreprinderii care încalcă acordul ce consta în a nu-și face concurență prin prețuri în avantajul furnizorului deja stabilit. Astfel, pentru a concluziona că există un impact asupra pieței, este suficient ca prețurile convenite să fi servit ca bază pentru stabilirea prețurilor contractelor individuale, limitând astfel marja de negociere a clienților (Hotărârea Schunk și Schunk Kohlenstoff-Technik/Comisia, punctul 126 de mai sus, punctul 166; a se vedea în acest sens Hotărârea Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, punctul 61 de mai sus, punctele 743-745).

129 În schimb, nu se poate impune Comisiei, dacă s-a stabilit punerea în aplicare a unei înțelegeri, să demonstreze în mod sistematic că acordurile au permis efectiv întreprinderilor implicate să atingă un nivel al prețului tranzacției mai mare decât cel care ar fi prevalat în lipsa înțelegerii (Hotărârea Hoechst/Comisia, punctul 61 de mai sus, punctul 348; a se vedea în acest sens Hotărârea Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, punctul 61 de mai sus, punctele 743-745). Ar fi disproporționat să se impună o astfel de demonstrație care ar consuma resurse considerabile, dat fiind că aceasta necesită folosirea unor calcule ipotetice, bazate pe modele economice a căror exactitate nu poate fi verificată decât cu dificultate de către instanță și al căror caracter sigur nu este dovedit în niciun fel (Hotărârea Schunk și Schunk Kohlenstoff-Technik/Comisia, punctul 126 de mai sus, punctul 167).

130 Astfel, pentru a aprecia gravitatea încălcării, este decisiv să se știe că membrii înțelegerii au făcut tot ce puteau pentru a da un efect concret intențiilor lor. Ceea ce s-a întâmplat ulterior, cu privire la prețurile de piață efectiv obținute, putea fi influențat și de alți factori, ce nu se aflau sub controlul membrilor înțelegerii. Membrii înțelegerii nu

pot invoca în propriul beneficiu factori externi care s-au opus eforturilor lor, făcând din aceștia elemente care să justifice reducerea amenzii (Hotărârea Schunk și Schunk Kohlenstoff-Technik/Comisia, punctul 126 de mai sus, punctul 168).

- 131 În plus, la punctul 4.1.4 din decizia atacată, Comisia a enumerat o serie de indicii concrete și credibile prin care a urmărit să demonstreze că înțelegerea a avut un impact real asupra pieței. În această privință, trebuie mai întâi admise considerațiile Comisiei de la punctul 164 din decizia atacată, potrivit căreia majorările prețurilor de catalog, confirmate de altfel de însăși Gütermann, s-au tradus prin creșteri ale prețurilor nete pentru anumiți clienți de mai mică importanță, a căror putere de negociere este în general mai scăzută. În continuare, trebuie admisă constatarea efectuată de Comisie la punctul 165 din decizia atacată, potrivit căreia majorarea prețurilor de catalog a putut influența și nivelul prețurilor reale aplicate clienților importanți, întrucât aceste prețuri de catalog au servit drept punct de plecare pentru negocierile cu acești clienți. În sfârșit, considerațiile Comisiei referitoare la faptul că anumite întreprinderi au majorat în mod efectiv unele prețuri speciale și au renunțat la rabaturi tind să confirme faptul că încălcarea a avut un impact real asupra pieței relevante.
- 132 Din aceste considerații și din constatarea faptului că înțelegerea a durat mai mult de 11 ani rezultă că în mod întemeiat Comisia a putut reține existența unui impact real asupra pieței.
- 133 În ceea ce privește, în al doilea rând, argumentele întemeiate, pe de o parte, pe lipsa unui impact real al înțelegerii asupra prețurilor medii reale ale reclamantelor și, pe de altă parte, pe faptul că Zwicky nu și-a exercitat niciodată activitățile pe piața aței industriale în țările nordice, acestea vizează comportamentul propriu al celor două întreprinderi și, prin urmare, nu pot fi reținute. Astfel, comportamentul efectiv pe care o întreprindere pretinde că l-a adoptat este lipsit de relevanță pentru evaluarea impactului unei înțelegeri asupra pieței. Trebuie luate în considerare numai efectele rezultate din încălcare în ansamblul său (Hotărârea Comisia/Anic Partecipazioni, punctul 45 de mai sus, punctul 152, și Hotărârea Tribunalului din 17 decembrie 1991, Hercules Chemicals/Comisia, T-7/89, Rec., p. II-1711, punctul 342).

- 134 Astfel, Comisia ia în considerare comportamentul ilicit al Gütermann și al Zwicky în domeniul concurenței pentru a aprecia situația individuală a acestor întreprinderi, însă nu poate influența clasificarea încălcării în categoria încălcărilor „foarte grave”.
- 135 În plus, faptul că Zwicky nu a exercitat niciodată o activitate pe piața aței industriale în țările nordice nu este pertinent. Astfel cum a fost amintit la punctul 51 de mai sus, Zwicky nu a contestat nicidecum caracterul unic și continuu al încălcării pe piața aței industriale în Benelux și în țările nordice.
- 136 În ceea ce privește indiciul referitor la efectele înțelegerii, subliniat de Comisie în considerentul (166) al deciziei atacate, întemeiat pe durata lungă a încălcării, trebuie arătat că, întrucât practicile imputate au avut o durată de cel puțin 11 ani, era puțin probabil ca producătorii să fi considerat, la acel moment, că acestea erau lipsite în totalitate de eficacitate și de utilitate (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, punctul 61 de mai sus, punctul 748, și Hotărârea Tribunalului din 29 noiembrie 2005, Heubach/Comisia, T-64/02, Rec., p. II-5137, punctul 130).
- 137 În sfârșit, trebuie arătat că cele trei aspecte ale evaluării gravității încălcării nu au aceeași pondere în cadrul examinării globale. Natura încălcării joacă un rol primordial, în special în caracterizarea încălcărilor ca fiind „foarte grave”. În această privință, din descrierea încălcărilor foarte grave în liniile directe rezultă că acorduri sau practici concertate care urmăresc în special, precum în speță, stabilirea prețurilor pot duce, pentru simplul motiv al naturii proprii, la calificarea lor ca fiind „foarte grave”, fără să fie necesar ca aceste comportamente să fie caracterizate printr-un impact sau printr-o întindere geografică deosebită. Această concluzie se coroborează cu faptul că, deși descrierea încălcărilor grave menționează în mod expres impactul asupra pieței și efectele asupra unor zone întinse din piața comună, în schimb, cea a încălcărilor foarte grave nu menționează nicio cerință cu privire la un impact real asupra pieței și nici cu privire la producerea unor efecte într-o zonă geografică determinată (Hotărârea Tribunalului din 27 iulie 2005, Brasserie nationale/Comisia, T-49/02-T-51/02, Rec., p. II-3033, punctul 178, Hotărârea Tribunalului din 25 octombrie 2005, Groupe Danone/Comisia, T-38/02, Rec., p. II-4407, punctul 150, Hotărârea

Hoechst/Comisia, punctul 61 de mai sus, punctul 345, și Hotărârea Schunk și Schunk Kohlenstoff-Technik/Comisia, punctul 126 de mai sus, punctul 171).

- 138 În speță, reiese din faptele descrise în partea I a deciziei atacate, precum și din considerentele (345) și (346) ale acesteia că încălcarea a constituit, prin însăși natura sa, o încălcare foarte gravă. Rezultă că, pentru simplul motiv al naturii încălcării, calificarea drept „foarte gravă” a acesteia rămâne adecvată.
- 139 Rezultă din toate considerațiile care precedă că motivul întemeiat pe o calificare greșită a încălcării din perspectiva efectelor acesteia trebuie respins.

Cu privire la motivul, invocat de Gütermann și de Zwicky, întemeiat pe aprecierea greșită a duratei încălcării

Argumentele părților

- 140 Mai multe obiecții sunt invocate în susținerea acestui motiv.
- 141 În primul rând, reclamantele reproșează Comisiei că a aplicat în mod automat majorarea cuantumului de plecare cu 10 % pentru fiecare an în care a avut loc încălcarea, deși acest procentaj nu constituie decât limita superioară prevăzută de liniile directe pentru încălcările de lungă durată, și nu o regulă. Astfel, liniile directe nu ar prevedea că, în mod automat, Comisia trebuie să majoreze cuantumul de plecare cu un quantum adițional corespunzător unui anumit procentaj pentru fiecare an în care a avut loc încălcarea, ci ar conferi Comisiei o putere discreționară. În speță, Comisia nu ar fi utilizat această putere nici în ceea ce privește principiul însuși al

majorării cuantumului de plecare al amenzii în funcție de durată, nici în ceea ce privește importanța acestei majorări.

- 142 În al doilea rând, majorarea cu 5 % a amenzilor aplicate reclamantelor pentru cele nouă luni în care Gütermann a comis încălcarea în cursul anului 2001 și, respectiv, pentru cele zece luni în care Zwicky a comis încălcarea în cursul anului 2000 ar fi în contradicție cu textul clar al punctului 1 B din liniile directoare, acestea din urmă prevăzând numai o majorare pentru ani întregi. De altfel, concepția Comisiei în această privință nu ar fi fost confirmată de jurisprudență.
- 143 În al treilea rând, creșterile forfetare de 115 % pentru Gütermann și de 105 % pentru Zwicky ale cuantumurilor de plecare ale amenzilor aplicate acestor două întreprinderi ar fi nelegale, din moment ce ar fi fost calculate uniform pentru toate țările vizate de încălcare, fără a lua în considerare durata reală a încălcărilor. Astfel, în mod cert, Comisia ar fi apreciat că Benelux-ul și țările nordice, deși constituie două piețe distincte, ar trebui luate în considerare în comun, întrucât ar fi făcut obiectul unor discuții purtate în aceleași zile și la care ar fi participat aceleași întreprinderi. Zwicky arată totuși că nu a fost niciodată prezentă pe piața aței industriale în țările nordice și că, pentru acest motiv, nu a luat niciodată parte la încălcările privind aceste țări. De asemenea, reclamantele amintesc faptul că Acordul privind SEE nu a intrat în vigoare decât la 1 ianuarie 1994 și că, în măsura în care acordurile priveau în egală măsură Finlanda, Norvegia și Suedia, acestea nu ar încălca nici articolul 81 CE, nici articolul 53 din Acordul privind SEE înainte de această dată. Reclamantele conchid în sensul că, pentru aprecierea duratei încălcării, Comisia ar fi trebuit să ia în considerare acest aspect.
- 144 Astfel, în opinia reclamantelor, Comisia a omis să distingă între faptul material constitutiv al încălcărilor dreptului concurenței, respectiv între ianuarie 1990 și septembrie 2001 în ceea ce privește Gütermann și între ianuarie 1990 și noiembrie 2000 în ceea ce privește Zwicky, în sensul unei încălcări unice sau continue, pe de o parte, și

aprecierea juridică a acestui fapt drept încălcare a articolului 81 CE și a articolului 53 din Acordul privind SEE, pe de altă parte.

¹⁴⁵ Potrivit opiniei exprimate de Gütermann, Comisia ar fi trebuit, prin urmare, în mod concret, să efectueze un calcul diferențiat al cuantumului de plecare al amenzii, luând în considerare partea din cifra de afaceri realizată pe piața aței industriale în Benelux și în Danemarca, pe de o parte, și pe cea realizată pe piața aței industriale în Finlanda, în Norvegia și în Suedia, pe de altă parte. Astfel, Comisia ar fi obținut două fracțiuni din cuantumul de plecare, la care ar fi trebuit aplicat în continuare un procentaj diferit în funcție de durata încălcării pentru fiecare dintre aceste grupuri de țări, și anume 115 % pentru fracțiunea din cuantumul de plecare referitor la partea din încălcarea privind Benelux-ul și Danemarca și 75 % pentru fracțiunea din cuantumul de plecare referitor la partea din încălcarea privind Finlanda, Norvegia și Suedia.

¹⁴⁶ Comisia respinge aceste argumente.

Aprecierea Tribunalului

¹⁴⁷ Conform articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și articolului 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, durata încălcării constituie unul dintre elementele care trebuie luate în considerare pentru stabilirea cuantumului amenzii care urmează să fie aplicate întreprinderilor care au încălcat normele de concurență.

¹⁴⁸ În ceea ce privește factorul referitor la durata încălcării, liniile directoare stabilesc o distincție între încălcările de scurtă durată (în general mai mici de un an), pentru care cuantumul de pornire reținut în temeiul gravității nu ar trebui să fie majorat, încălcările de durată medie (în general, de la unu la cinci ani), pentru care acest cuantum poate fi majorat cu 50 %, și încălcările de lungă durată (în general, peste cinci ani),

pentru care acest quantum poate fi majorat cu 10 % pentru fiecare an (punctul 1 B primul paragraf).

- 149 Reiese din considerentele (359) și (360) ale deciziei atacate, al căror cuprins nu este contestat de reclamante, că acestea au participat la înțelegerea pe piața aței industriale în Benelux și în țările nordice, din ianuarie 1990 până în septembrie 2001 în ceea ce privește Gütermann, și anume o perioadă de 11 ani și 9 luni în care a fost comisă încălcarea, și, respectiv, din ianuarie 1990 până în noiembrie 2000 în ceea ce privește Zwicky, și anume o perioadă de 10 ani și 10 luni în care a fost comisă încălcarea. Ambele perioade corespund unei încălcări de lungă durată. În consecință, quantumul de plecare al amenzii acestora a fost majorat cu 115 % și, respectiv, cu 105 % în temeiul duratei încălcării.
- 150 În ceea ce privește, în primul rând, contestarea de către reclamante a aplicării de către Comisie în mod automat a ratei maxime de 10 % pentru fiecare an în care a avut loc încălcarea, trebuie amintit că, deși punctul 1 B primul paragraf a treia liniuță din liniile directoare nu prevede o majorare automată cu 10 % pe an în cazul încălcărilor de lungă durată, dispozițiile acestuia lasă o marjă de apreciere Comisiei în această privință (Hotărârea Tribunalului Hoechst/Comisia, punctul 61 de mai sus, punctul 396, și Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2008, BPB/Comisia, T-53/03, Rep., p. II-1333, punctul 362).
- 151 În speță, rezultă de la punctul 149 de mai sus că regulile pe care Comisia și le-a impus în liniile directoare au fost respectate de aceasta cu ocazia majorării quantumului amenzilor reținut pentru gravitatea încălcării în funcție de durata acesteia. Având în vedere elementele din speță, Comisia nu a săvârșit o eroare vădită de apreciere majorând amenda cu 10 % pentru fiecare an în care a avut loc încălcarea.
- 152 În al doilea rând, obiecția întemeiată pe nejustificata majorare cu 5 % a quantumului de plecare al amenzii pentru fiecare perioadă mai mare de șase luni trebuie respinsă. Nimic din liniile directoare nu interzice luarea în considerare a duratei reale a încălcării în cadrul calculului quantumului amenzii. O astfel de abordare este perfect logică

și rezonabilă și se înscrie, în orice situație, în cadrul puterii de apreciere a Comisiei (Hotărârea BPB/Comisia, punctul 150 de mai sus, punctul 361).

- 153 În al treilea rând, reclamantele susțin, în mod greșit, că durata încălcării a fost calculată uniform pentru toate țările vizate de încălcare, fără a se lua în considerare lipsa întreprinderii Zwicky de pe piața aței industriale în țările nordice și apreciind greșit durata reală a încălcărilor pe piața Benelux și pe cea a țărilor nordice.
- 154 Este important să se amintească în prealabil că, în opinia Comisiei, reclamantele au participat la o încălcare complexă unică și continuă a articolului 81 alineatul (1) CE și a articolului 53 alineatul (1) din Acordul privind SEE și că această încălcare a fost extinsă la mai multe țări de pe teritoriul SEE. De asemenea, trebuie subliniat că reclamantele au confirmat în cadrul ședinței că, în speță, nu contestau existența unei încălcări unice.
- 155 În ceea ce privește, în primul rând, argumentul întreprinderii Zwicky întemeiat pe lipsa acesteia de pe piața aței industriale în țările nordice, întreprinderea respectivă nu a demonstrat pentru care motiv o astfel de lipsă ar fi avut o incidență asupra calculului duratei încălcării astfel cum a fost efectuat de Comisie. Astfel, calculul cuantumului adițional al amenzii, care corespunde duratei încălcării, a fost efectuat plecând de la cuantumul de plecare al amenzii, care a fost el însuși stabilit în funcție de cifra de afaceri a Zwicky pe piața relevantă în 1999. Or, lipsa activităților acestei întreprinderi pe piața aței industriale în țările nordice este deja reflectată în această cifră de afaceri prin aceea că nu include, prin definiție, niciun venit realizat dintr-o activitate inexistentă pe piața din țările nordice.
- 156 În plus, astfel cum s-a amintit la punctul 50 de mai sus, faptul că o întreprindere nu a participat la toate elementele constitutive ale unei înțelegeri sau că aceasta a avut un rol minor în aspectele cu privire la care a participat nu este relevant pentru stabilirea

existenței unei încălcări. Atunci când s-a dovedit că o întreprindere cunoștea comportamentele ilicite ale celorlalți participanți sau că putea în mod rezonabil să le prevadă și că era pregătită să accepte riscul ce decurge din comportamentele respective, se consideră în egală măsură că, pentru toată perioada în care a participat la încălcare, aceasta este responsabilă pentru comportamentele adoptate de alte întreprinderi în cadrul aceleiași încălcări (Hotărârea Curții din 7 ianuarie 2004, Aalborg Portland și alții/Comisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P și C-219/00 P, Rec., p. I-123, punctul 328). În speță, departe de a ignora comportamentele ilicite ale celorlalți participanți pe piața aței industriale în țările nordice, Zwicky a luat parte în mod efectiv la reuniunile privind această piață. Prin urmare, în mod întemeiat Comisia a imputat întreprinderii Zwicky încălcarea unică și continuă, inclusiv partea din încălcare comisă pe piața din țările nordice, și a considerat în mod implicit că durata încălcării nu trebuia împărțită în funcție de intensitatea participării acesteia pe piețele relevante.

157 Astfel, deși rolul avut în înțelegere de întreprinderea în cauză a fost luat în considerare în mod corect pentru stabilirea cuantumului de plecare al amenzii, faptul că întreprinderea nu a participat la toate elementele constitutive ale înțelegerii nu poate fi luat în considerare încă o dată pentru stabilirea duratei încălcării (Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2008, Saint-Gobain Gyproc Belgium/Comisia, T-50/03, nepublicată în Repertoriu, punctul 108).

158 În al doilea rând, trebuie respins argumentul reclamantelor potrivit căruia durata încălcării ar fi trebuit calculată luându-se în considerare variațiile de intensitate ale încălcării și, prin urmare, făcându-se o diferență în funcție de grupul de țări, cel format din Benelux și Danemarca pe de o parte și cel format din Finlanda, Norvegia și Suedia pe de altă parte.

159 Reiese, astfel, din jurisprudență că majorarea se realizează prin aplicarea la cuantumul de plecare a unui anumit procentaj, care se stabilește în funcție de gravitatea întregii încălcări și care deja reflectă, așadar, diferitele intensități ale încălcării. Astfel, nu ar fi logic să se ia în considerare, pentru majorarea acestui quantum în temeiul duratei încălcării, o variație a intensității încălcării în perioada avută în vedere (Hotărârea BPB/Comisia, punctul 150 de mai sus, punctul 364).

- 160 În această privință, presupunând chiar că anumite tipuri de înțelegeri sunt intrinsec concepute pentru a dura, este important să se facă întotdeauna o distincție, în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003, între durata funcționării lor efective și gravitatea lor, astfel cum rezultă aceasta din natura lor proprie (Hotărârea Tribunalului din 15 iunie 2005, Tokai Carbon și alții/Comisia, T-71/03, T-74/03, T-87/03 și T-91/03, nepublicată în Repertoriu, punctul 275). Prin urmare, majorarea pentru durata încălcării nu ține seama, pentru a doua oară, de gravitatea încălcării (Hotărârea Hoechst/Comisia, punctul 61 de mai sus, punctul 397).
- 161 În speță, încălcarea a fost comisă mai întâi pe piața aței industriale în Danemarca și în Benelux. De la intrarea în vigoare a Acordului privind SEE, încălcarea a crescut în intensitate, întrucât s-a extins pe piața aței industriale în țările nordice. Din moment ce s-a demonstrat că încălcările pe aceste diferite piețe geografice constituiau o încălcare unică și continuă, trebuia luată în considerare durata acestei încălcări în ansamblul său cu ocazia calculării cuantumului amenzii. Astfel, cuantumul de plecare care a fost stabilit în funcție de gravitatea încălcării reflecta deja diferitele intensități ale încălcării. Acest raționament nu poate fi repus în discuție de faptul că originea creșterii intensității încălcării se afla în împrejurarea, de natură legală, că reglementarea care incriminează practicile anticoncurențiale a devenit aplicabilă pe teritorii care nu erau vizate inițial de aceasta.
- 162 Prin urmare, Comisia nu era obligată să ia în considerare intensitatea diferențiată a încălcării pentru majorarea cuantumului de plecare al amenzii în funcție de durata acestei încălcări.
- 163 În aceste împrejurări, trebuie conchis în sensul că argumentarea reclamantelor întemeiată pe aprecierea greșită a duratei încălcării trebuie respinsă.

Cu privire la motivul, invocat de Gütermann și de Zwicky, întemeiat pe neluarea în considerare a anumitor circumstanțe atenuante

Argumentele părților

- 164 Cu titlu introductiv, reclamantele amintesc faptul că punctul 3 din liniile directoare enumeră o serie de circumstanțe atenuante care conduc la o reducere a amenzii. Astfel, Comisia și-ar fi restrâns puterea discreționară în cadrul stabilirii cuantumului amenzilor.
- 165 Reclamantele subliniază în egală măsură că punctul 3 din liniile directoare permite luarea în considerare a altor circumstanțe atenuante care nu sunt menționate în mod explicit în enumerare și că aceste alte circumstanțe ar fi fost concretizate de Comisie în practica sa decizională.
- 166 În susținerea acestui motiv, reclamantele invocă trei circumstanțe atenuante de care Comisia ar fi trebuit să țină seama.
- 167 În primul rând, în opinia reclamantelor, Comisia ar trebuit să ia în considerare lipsa unui impact real al încălcării asupra prețurilor reale pentru a justifica o micșorare a amenzii. Reclamantele se referă în această privință la punctul 3 a doua liniuță din liniile directoare, care prevede că neaplicarea în practică a unui acord în legătură cu o încălcare trebuie să conducă la o micșorare a cuantumului amenzii.
- 168 În al doilea rând, acestea apreciază că, în conformitate cu punctul 3 prima liniuță din liniile directoare, ar fi trebuit luat în considerare rolul lor exclusiv pasiv sau imitativ.

- 169 Astfel, Zwicky susține că nu exercita o activitate pe piețele din țările nordice și că, prin urmare, nu putea lua parte la încălcările privind aceste țări. De asemenea, având în vedere poziția sa nesemnificativă pe piața aței industriale în Benelux, aceasta nu ar fi putut influența nici discuțiile referitoare la listele de prețuri privind aceste trei țări, nici contactele bilaterale. În ceea ce privește Gütermann, aceasta susține de asemenea că ocupa un loc puțin important pe piața aței industriale în Benelux și în țările nordice și că nici ea nu putea influența discuțiile referitoare la listele de prețuri sau la contactele bilaterale, o astfel de influență fiind de altfel exercitată în principal de Coats.
- 170 În ceea ce privește contactele bilaterale, reclamantele susțin că au participat rareori la acestea, contrar întreprinderilor Coats și Amann, care au întreținut contacte bilaterale mult mai frecvente.
- 171 Pentru a demonstra caracterul nesemnificativ al rolului lor în înțelegerea în cauză, reclamantele scot în evidență cotele de piață reduse pe care le dețin. Zwicky susține că, între 1990 și 2000, deținea o cotă de piață mai mică de 1 % din piața aței industriale în Benelux. În ceea ce privește Gütermann, aceasta se prevalează de o cotă de piață de aproximativ 5,6 % în Benelux și în țările nordice. Aceste cote de piață ar fi derizorii în comparație cu cele ale Coats și ale Amann pe piața din țările nordice (44 % și, respectiv, 46 %) și cu cele ale acelorași întreprinderi pe piața Benelux (40 % și, respectiv, 27 %).
- 172 În opinia reclamantelor, caracterul pasiv al comportamentului lor nu poate fi repus în discuție de pretinsa funcție de președinte al reuniunilor pe care au ocupat-o foștii lor colaboratori, domnul B. și, respectiv, domnul F. Astfel, președinția ar fi fost atribuită în funcție de vârstă, iar colaboratorii respectivi nu ar fi influențat nicidecum derularea și conținutul reuniunilor, această influență fiind exercitată mai degrabă, inclusiv pe plan organizațional, de Coats. În această privință, reclamantele invocă un e-mail trimis la 10 noiembrie 2000 de reprezentantul întreprinderii Coats, domnul L., din care ar reieși că acesta din urmă ar fi rezervat o sală într-un hotel în apropiere de Frankfurt am Main (Germania) pentru a organiza o reuniune la 16 ianuarie 2001, fixând și programul acestei reuniuni.

- 173 În al treilea rând, Comisia ar fi trebuit să ia în considerare criza economică existentă de mai mulți ani în Europa în sectorul industrial al aței. Reclamantele se prevalează, în această privință, de Decizia „Tuburi din oțel fără sudură” a Comisiei din 8 decembrie 1999 privind o procedură de aplicare a articolului [81] CE (Cazul IV/E-1/35.860-B – Tuburi din oțel fără sudură, punctul 168) și de Decizia „Suprataxa pe aliaj” a Comisiei din 21 ianuarie 1998 privind o procedură de aplicare a articolului 65 [CO] (Cazul COMP/35.814 – Suprataxa pe aliaj, punctul 83), în care a fost luată în considerare criza economică ce afectează aceste sectoare, precum și de Decizia „Carne de vită și de mânzat din Franța” a Comisiei din 2 aprilie 2003 privind o procedură de aplicare a articolului [81] CE (Cazul COMP/C.38.279/F3 – Carne de vită și de mânzat din Franța, punctul 185), în care s-a ținut seama de criza de encefalopatie spongiformă bovină (ESB).
- 174 În subsidiar, acestea susțin, întemeindu-se pe jurisprudență, că principiul caracterului personal al răspunderii ar fi trebuit să determine Comisia să ia în considerare comportamentul propriu fiecărei întreprinderi în scopul de a examina gravitatea relativă a participării acestora la încălcare și, prin urmare, de a reduce în mod semnificativ amenzile care le-au fost aplicate.
- 175 Comisia contestă argumentele invocate de reclamante.

Aprecierea Tribunalului

- 176 Liniile directoare prevăd, la punctul 3, diminuarea quantumului de bază al amenzii pentru „circumstanțe atenuante speciale”, precum rolul exclusiv pasiv sau imitativ în realizarea încălcării, neaplicarea în practică a acordurilor coluzive, încetarea încălcării de îndată ce intervine Comisia și alte circumstanțe care nu sunt menționate în mod explicit.

- 177 În primul rând, reclamantele susțin că ar fi trebuit să beneficieze din partea Comisiei de circumstanța atenuantă întemeiată pe neaplicarea efectivă a acordului din cauza lipsei unui impact real al încălcării asupra prețurilor.
- 178 Totuși, este important de amintit că toate circumstanțele atenuante citate anterior sunt întemeiate pe comportamentul propriu fiecărei întreprinderi. Rezultă că, pentru evaluarea circumstanțelor atenuante, printre care se numără cea referitoare la neaplicarea acordurilor, nu trebuie luate în considerare efectele care rezultă din ansamblul încălcării, de care trebuie să se țină seama pentru a aprecia impactul real al unei încălcări asupra pieței în vederea evaluării gravității acesteia (punctul 1 A primul paragraf din liniile directoare), ci comportamentul individual al fiecărei întreprinderi, în scopul examinării gravității relative a participării fiecărei întreprinderi la încălcare (Hotărârea Groupe Danone/Comisia, punctul 137 de mai sus, punctul 384).
- 179 Prin urmare, argumentul reclamantelor întemeiat pe lipsa unui impact real al încălcării asupra prețurilor trebuie respins.
- 180 Așadar, trebuie verificat dacă reclamantele invocă alte argumente de natură să dovedească faptul că, în perioada în care au aderat la acordurile ilicite, s-au sustras în mod efectiv de la aplicarea acestora prin adoptarea unui comportament concurențial pe piață sau, cel puțin, că au încălcat în mod clar și în mare măsură obligațiile privind punerea în aplicare a înțelegerii, astfel încât au perturbat însăși funcționarea acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 15 martie 2006, Daiichi Pharmaceutical/Comisia, T-26/02, Rec., p. II-713, punctul 113).
- 181 Trebuie constatat că acestea nu prezintă niciun element care să permită să se conchidă în acest sens. Dimpotrivă, reclamantele recunosc că majorările de prețuri care figurează pe listele adoptate în cursul reuniunilor au fost, de cele mai multe ori, aplicate de diferitele întreprinderi și de ele însele.

- 182 Prin urmare, reclamantele nu pot pretinde în mod valabil o pretinsă neaplicare efectivă a acordurilor.
- 183 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentul privind pretinsul rol exclusiv pasiv sau imitativ avut de reclamante în realizarea încălcării, trebuie considerat că este lipsit de temeii.
- 184 Astfel, un rol pasiv implică adoptarea de către întreprinderea în cauză a unei „atitudini rezervate”, cu alte cuvinte, lipsa participării active la elaborarea acordului sau a acordurilor anticoncurențiale (Hotărârea Tribunalului din 9 iulie 2003, Cheil Jedang/Comisia, T-220/00, Rec., p. II-2473, punctul 167, și Hotărârea Tribunalului din 8 iulie 2008, Lafarge/Comisia, T-54/03, nepublicată în Repertoriu, punctul 765).
- 185 În această privință, reiese din jurisprudență că, dintre elementele de natură să evidențieze rolul pasiv al unei întreprinderi în cadrul unei înțelegeri, pot fi luate în considerare caracterul mult mai sporadic al participărilor acesteia la reuniuni în raport cu membrii obișnuiți ai înțelegerii, precum și intrarea tardivă a întreprinderii pe piața care a făcut obiectul încălcării, independent de durata participării la aceasta, sau, de asemenea, existența unor declarații exprese în acest sens din partea reprezentanților întreprinderilor terțe care au participat la încălcare (Hotărârea Tribunalului Cheil Jedang/Comisia, punctul 184 de mai sus, punctul 168, Hotărârea Tribunalului din 29 aprilie 2004, Tokai Carbon și alții/Comisia, T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 și T-252/01, Rec., p. II-1181, denumită în continuare „Hotărârea Tokai I”, punctul 331, și Hotărârea Tribunalului din 29 noiembrie 2005, Union Pigments/Comisia, T-62/02, Rec., p. II-5057, punctul 126).
- 186 În speță, trebuie amintit mai întâi că s-a stabilit de către Comisie, corespunzător cerințelor legale, că reclamantele au participat la numeroase reuniuni în cadrul înțelegerii și la întâlniri bilaterale și că au participat în mod repetat la mai multe practici coluzive vizate de decizia atacată. Afirmarea potrivit căreia frecvența contactelor bilaterale întreținute de aceste întreprinderi cu alți participanți la înțelegere a fost mai redusă decât cea a contactelor bilaterale întreținute de Amann și de Coats cu concurenții lor este lipsită de efect în această privință.

- 187 În continuare, nici Gütermann, nici Zwicky nu prezintă circumstanțe specifice sau elemente de probă, precum declarații ale altor participanți la înțelegere, care să poată demonstra că atitudinile lor respective s-au diferențiat în mod semnificativ de comportamentul celorlalți participanți la înțelegere prin caracterul lor pur pasiv sau imitativ.
- 188 În această privință, cota de piață redusă sau inexistentă invocată de acestea nu poate arăta un rol pasiv sau pur imitativ. Astfel, admiterea acestei circumstanțe ca circumstanță atenuantă ar fi inutilă, în măsura în care conduce la același rezultat precum luarea în considerare a dimensiunii întreprinderilor Gütermann și Zwicky, cu ocazia tratării diferențiate a întreprinderilor pe categorii pentru calcularea amenzilor, dimensiune care, prin cifra de afaceri, reflectă deja importanța fiecărei întreprinderi în vederea repartizării acestora în diferite categorii.
- 189 Desigur, în Hotărârea Cheil Jedang/Comisia, punctul 184 de mai sus (punctul 180), Tribunalul a admis că dimensiunea redusă a unei întreprinderi constituie un element important care trebuie luat în considerare în vederea aprecierii incidenței reale a intrării sale târzii pe piața vizată de încălcare și a comportamentului acesteia față de ceilalți producători. Totuși, contextul acestei cauze era foarte specific, întrucât întreprinderea în cauză a fost în mod vădit „defavorizată” în cadrul înțelegerii privind cotele de vânzări în raport cu ceilalți producători și întrucât acest fapt putea fi interpretat drept o consecință directă a caracterului mai sporadic al participărilor sale la reuniuni și a intrării sale târzii pe piață. Aceste circumstanțe speciale nu se regăsesc în speță.
- 190 În sfârșit, Comisia apreciază în mod întemeiat că rolul de președinte, asumat cu ocazia mai multor reuniuni de reprezentanții întreprinderilor Gütermann și, respectiv, Zwicky, tinde să confirme lipsa unui comportament pasiv al acestora.
- 191 Astfel, reclamantele nu contestă nicidecum faptul că reprezentanții lor și-au asumat în mod oficial președinția mai multor reuniuni. Totuși, acestea tind să minimizeze

acest rol invocând faptul că, în realitate, acesta din urmă era exercitat în mod efectiv de reprezentantul întreprinderii Coats, domnul L., chiar și atunci când reprezentantul lor respectiv asigura președinția.

- 192 Totuși, deși este adevărat că e-mailul din 10 noiembrie 2000, pe care acestea se întemeiază, arată că reprezentantul întreprinderii Coats a jucat un rol activ în organizarea reuniunii din 16 ianuarie 2001, nu este mai puțin adevărat că reprezentantul întreprinderii Zwicky, domnul F., este cel care a trimis invitațiile celorlalți participanți. Trebuie precizat că faptul că această trimitere a fost făcută la 2 decembrie 2000, și anume imediat după perioada în care s-a considerat că Zwicky a participat la încălcare, este lipsit de relevanță în această privință. O astfel de trimitere constituie ultima etapă a unei munci de pregătire care a început după primirea e-mailului din 10 noiembrie 2000. În orice caz, simplul fapt că Zwicky a acceptat ca reprezentantul său să își asume rolul de președinte dovedește o atitudine care nu a fost deloc pur pasivă sau imitativă.
- 193 În ceea ce privește reprezentantul întreprinderii Gütermann, domnul B., nu numai că acesta și-a asumat președinția reuniunilor în cadrul înțelegerii, ci, în plus, le-a organizat, astfel cum reiese din declarațiile acestui reprezentant anexate la răspunsurile prezentate de Gütermann la comunicarea privind obiecțiunile.
- 194 Or, este cert că faptul de a convoca reuniuni, de a propune o ordine de zi, de a distribui documente pregătitoare în vederea reuniunilor este incompatibil cu un rol pasiv de imitator care adoptă o atitudine rezervată. Astfel de inițiative reflectă o atitudine favorabilă și activă a reclamantelor în ceea ce privește elaborarea, continuarea și controlul înțelegerii (a se vedea în acest sens Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, Jungbunzlauer/Comisia, T-43/02, Rec., p. II-3435, punctul 257).
- 195 În al treilea rând, reclamantele nu pot invoca în mod valabil dificultățile economice cu care s-au confruntat în perioada vizată de înțelegere. Astfel, tocmai din cauza dificultăților cu care s-au confruntat toți operatorii pe piața aței industriale începând cu mijlocul anilor '90, unii dintre aceștia, inclusiv Gütermann și Zwicky, au decis să adopte un comportament anticoncurențial. Or, în general, cartelurile, precum cel din speță, apar în momentul în care un sector cunoaște dificultăți (a se vedea în acest sens

Hotărârea Tokai I, punctul 185 de mai sus, punctul 345, și Hotărârea Jungbunzlauer/Comisia, punctul 194 de mai sus, punctul 256).

- ¹⁹⁶ În această privință, chiar dacă s-ar presupune că este adevărată afirmația făcută de Gütermann și de Zwicky cu privire la existența mai multor decizii ale Comisiei în care se ia în considerare situația financiară defavorabilă a sectorului în cauză, faptul că, în unele cauze anterioare, Comisia a ținut seama de situația economică a sectorului ca fiind o circumstanță atenuantă nu înseamnă că aceasta trebuie în mod obligatoriu să continue să respecte această practică (Hotărârea Tribunalului din 10 martie 1992, ICI/Comisia, T-13/89, Rec., p. II-1021, punctul 372). Comisia este obligată să analizeze în mod individual circumstanțele proprii fiecărei cauze, fără a fi obligată să respecte deciziile anterioare care privesc alți operatori economici, alte piețe de produse și de servicii sau alte piețe geografice în momente diferite (Hotărârea Tribunalului din 30 septembrie 2003, Cableuropa și alții/Comisia, T-346/02 și T-347/02, Rec., p. II-4251, punctul 191).
- ¹⁹⁷ În al patrulea rând, în cadrul memoriilor în replică, reclamantele invocă o obiecție întemeiată pe încălcarea principiului caracterului personal al răspunderii.
- ¹⁹⁸ Pe de o parte, trebuie amintit că, potrivit articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, pe parcursul procesului, invocarea de motive noi este interzisă, cu excepția cazului în care acestea se bazează pe elemente de fapt și de drept care au apărut în cursul procedurii.
- ¹⁹⁹ Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante, un motiv care constituie dezvoltarea unui motiv enunțat anterior, direct sau implicit, în cererea introductivă de instanță și care prezintă o legătură strânsă cu acesta trebuie declarat admisibil (Hotărârea Tribunalului din 19 septembrie 2000, Dürbeck/Comisia, T-252/97, Rec., p. II-3031, punctul 39, Hotărârea Tribunalului Cableuropa și alții/Comisia, punctul 196 de mai sus, punctul 111, și Hotărârea Tribunalului din 12 iulie 2007, AEPI/Comisia, T-229/05, nepublicată în Repertoriu, punctul 21).

- 200 În speță, trebuie constatat, în primul rând, că niciun argument privind principiul caracterului personal al răspunderii nu a fost invocat în cererile introductive și, în al doilea rând, că acest motiv nu constituie o dezvoltare a unui alt motiv prezentat în cererile introductive și nu prezintă legături strânse cu motivele prezentate în acestea.
- 201 Întrucât, în plus, argumentul nu se referă la elemente de fapt sau de drept apărute în cursul procedurii, trebuie respins ca inadmisibil.
- 202 Prin urmare, motivul întemeiat pe neluarea în considerare a anumitor circumstanțe atenuante nu poate fi admis.

Cu privire la motivul, invocat de Gütermann și de Zwicky, întemeiat pe o aplicare greșită a comunicării privind cooperarea

Argumentele părților

- 203 Reclamantelor li s-ar fi acordat o reducere de 15 % din cuantumul amenzii pentru motivul că au cooperat înainte de comunicarea privind obiecțiunile și că nu au contestat faptele în răspunsul pe care l-au dat la această comunicare. În opinia acestora, o astfel de reducere este insuficientă, întrucât cooperarea lor după adoptarea comunicării privind obiecțiunile ar fi depășit cu mult o simplă necontestare a faptelor.
- 204 În primul rând, reclamantele ar fi transmis informații ce ar fi permis Comisiei să aibă o imagine completă asupra derulării, conținutului și contextului reuniunilor și ale contactelor bilaterale.

- 205 În ceea ce privește, în primul rând, derularea reuniunilor, reclamantele subliniază mai întâi că au corectat declarațiile făcute de Coats, care ar fi afirmat în mod greșit că reuniunea din 19 septembrie 2000 era singura în cursul căreia s-au discutat și s-au convenit majorări ale prețurilor de listă. Astfel, discuții privind prețurile de listă și majorarea acestora ar fi avut loc la toate reuniunile. În continuare, reclamantele susțin că pretensele clarificări furnizate de Coats în răspunsul acesteia la comunicarea privind obiecțiunile nu au privit decât prețurile speciale și, prin urmare, nu pot repune în discuție utilitatea rectificărilor furnizate de acestea. În sfârșit, Gütermann și Zwicky consideră că aceste rectificări, pe de o parte, și clarificările furnizate de Coats, pe de altă parte, au intervenit la un stadiu aproape identic al procedurii administrative, chiar dacă cele din urmă au ajuns în posesia Comisiei cu câteva zile înaintea celor dintâi, și că, prin urmare, ordinea cronologică nu poate fi determinantă pentru aprecierea cooperării.
- 206 În al doilea rând, reclamantele susțin că sunt singurele care au explicat în mod clar că scopul reuniunilor era acela de a reduce diferența dintre prețurile nete și prețurile de catalog, ceea ce ar fi confirmat la punctul 167 din decizia atacată. În această privință, Comisia s-ar prevala în mod greșit de punctul 141 din comunicarea privind obiecțiunile pentru a susține că, la acel punct, constatase deja acest scop și efectele acordurilor privind prețurile de listă. Astfel, acest punct ar arăta numai faptul că Comisia era în măsură să demonstreze că, în unul dintre cazuri, participanții la reuniuni au încercat să majoreze indirect prețurile nete planificate, însă nu dispunea încă de indicii privind contextul general al discuțiilor referitoare la prețurile care figurau pe listă.
- 207 În al doilea rând, reclamantele arată că în mod greșit a fost calificată cooperarea acestora drept mai puțin utilă decât cea a BST, căreia Comisia i-a acordat o reducere a amenzii de 20 %, și susțin în această privință că a fost încălcat principiul egalității de tratament.
- 208 În al treilea rând, reclamantele consideră că este insuficientă reducerea de 15 % din cuantumul amenzii pe care le-a acordat-o Comisia, pentru motivul că rezultă din practica decizională anterioară a acesteia din urmă și din jurisprudență că necontestarea realității faptelor conduce la o reducere a amenzii de cel puțin 10 %, sau chiar de 20 % în anumite cauze. Prin urmare, în opinia acestora, o cooperare ulterioară

comunicării privind obiecțiunile, care depășește cu mult o simplă necontestare a faptelor, ar fi trebuit să determine Comisia să acorde o reducere mult mai importantă.

- 209 În al patrulea rând, reclamantele susțin că au colaborat cu Comisia în sensul dispozițiilor celor două liniuțe ale secțiunii D 2 din comunicarea privind cooperarea și că, în această privință, fiecare dintre ele ar fi trebuit să beneficieze de o reducere a amenzii de cel puțin de două ori câte 10 %.
- 210 În această privință, nu ar apărea în decizia atacată faptul că a fost într-adevăr apreciată de Comisie cooperarea acestora după primirea comunicării privind obiecțiunile. În plus, chiar dacă s-ar presupune că, după primirea comunicării privind obiecțiunile, cooperarea acestora s-a limitat în mod efectiv la necontestarea realității faptelor, ar fi trebuit să li se acorde o reducere de cel puțin 20 %, chiar și în situația în care cooperarea reclamantelor nu prezenta o altă utilitate decât să confirme dovezile Comisiei prin necontestarea menționată anterior. Reclamantele arată în această privință că, spre deosebire de comunicarea aplicabilă în speță, Comunicarea Comisiei din 19 februarie 2002 privind imunitatea la amenzi și reducerea cuantumului amenzilor în cauzele referitoare la înțelegeri (JO C 45, p. 3) prevede condiția ca elementele de probă să aibă o valoare adăugată semnificativă în raport cu elementele care se află deja în posesia Comisiei.
- 211 În al cincilea rând, practica decizională anterioară a Comisiei nu ar fi fost deloc luată în considerare. Astfel, în opinia reclamantelor, cooperarea lor este comparabilă cu cea a KME în cauza „Tuburi industriale”, pentru care aceștia din urmă i s-a acordat o reducere a amenzii de 30 % [Decizia Comisiei din 16 decembrie 2003 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/E-1/38.240 – Tuburi industriale, punctul 423)]. Singura diferență ar consta în faptul că reclamantele ar fi corectat declarațiile făcute de alți participanți în răspunsul la comunicarea privind obiecțiunile, iar nu înainte de aceasta. Or, în opinia acestora, secțiunea D 2 din comunicarea privind cooperarea nu conduce la o apreciere diferită a contribuțiilor întreprinderilor la clarificarea faptelor în funcție de furnizarea acestora înainte sau după comunicarea privind obiecțiunile, astfel încât

Comisia ar fi trebuit de asemenea să le acorde o reducere totală a amenzii de cel puțin 30 %.

212 Comisia respinge acest motiv.

Aprecierea Tribunalului

213 În Comunicarea privind cooperarea, Comisia a definit condițiile în care întreprinderile care cooperează cu aceasta în cursul investigării unei înțelegeri pot fi scutite de amendă sau pot beneficia de o reducere a amenzii pe care ar fi trebuit să o plătească în lipsa unei astfel de cooperări (secțiunea A 3 din comunicarea privind cooperarea).

214 Potrivit secțiunii D 1 din comunicarea privind cooperarea, „[î]n cazul în care o întreprindere cooperează fără a fi îndeplinite toate condițiile prevăzute la [punctele] B și C, aceasta beneficiază de o reducere de 10-50 % din quantumul amenzii care i-ar fi fost aplicată în lipsa cooperării”.

215 Secțiunea D 2 din comunicarea privind cooperarea precizează:

„Aceasta poate fi situația printre altele în cazul în care:

- înainte de comunicarea privind obiecțiunile, o întreprindere furnizează Comisiei informații, documente sau alte elemente de probă care contribuie la stabilirea existenței încălcării săvârșite,

 - după ce a primit comunicarea privind obiecțiunile, o întreprindere informează Comisia că nu contestă realitatea faptelor pe care Comisia își întemeiază acuzațiile.” [traducere neoficială]
- 216 În speță, astfel cum reiese din decizia atacată, Comisia a apreciat că poate să acorde întreprinderilor Gütermann și Zwicky o reducere de 15 % din cuantumul amenzii, în temeiul secțiunii D 2 prima și a doua liniuță din comunicarea privind cooperarea [decizia atacată, considerentul (397)].
- 217 Pentru a-și justifica aprecierea, Comisia a subliniat mai întâi că informațiile, documentele și celelalte elemente de probă furnizate de Gütermann și de Zwicky înainte de comunicarea privind obiecțiunile au contribuit în mod real la stabilirea existenței încălcării [decizia atacată, considerentul (395)]. În continuare, aceasta a arătat că reclamantele au recunoscut, în primul lor răspuns la cererea de informații, că în cursul reuniunilor s-a făcut schimb de liste de prețuri și s-a discutat cu privire la acestea. În sfârșit, Comisia a subliniat că reclamantele nu au contestat în mod esențial faptele pe care aceasta își întemeiează susținerile [decizia atacată, considerentul (396)].
- În ceea ce privește utilitatea cooperării
- 218 Mai întâi, trebuie arătat că reclamantele nu contestă că, în conformitate cu ceea ce s-a constatat în considerentul (385) al deciziei atacate, nu îndeplineau condițiile de aplicare a secțiunii B și a secțiunii C din comunicarea privind cooperarea, astfel încât

comportamentul acestora trebuia apreciat din perspectiva secțiunii D din această comunicare, intitulat „Reducerea semnificativă a cuantumului amenzii”.

- 219 În continuare, trebuie amintit că, în ceea ce privește metoda de calcul al amenzilor, Comisia dispune de o putere de apreciere largă și, în această privință, poate să țină cont de elemente multiple, între care figurează cooperarea întreprinderilor în cauză în cursul investigației realizate de serviciile acestei instituții. În acest cadru, Comisia trebuie să efectueze aprecieri de fapt complexe, precum cele care privesc cooperarea fiecărei întreprinderi menționate (Hotărârea Curții din 10 mai 2007, SGL Carbon/Comisia, C-328/05 P, Rep., p. I-3921, punctul 81).
- 220 Comisia dispune în această privință de o marjă de apreciere largă pentru a evalua calitatea și utilitatea cooperării unei întreprinderi, în special în raport cu contribuțiile altor întreprinderi (Hotărârea SGL Carbon/Comisia, punctul 219 de mai sus, punctul 88).
- 221 În sfârșit, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, reducerea amenzilor în cazul cooperării întreprinderilor participante la încălcări ale dreptului comunitar al concurenței se întemeiază pe ideea că o astfel de cooperare facilitează sarcina Comisiei de a constata existența unei încălcări și, dacă este cazul, de a dispune încetarea acestei încălcări (Hotărârea Curții din 28 iunie 2005, Dansk Rørindustri și alții/Comisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P și C-213/02 P, Rec., p. I-5425, punctul 399, Hotărârea Tribunalului din 14 mai 1998, Finnboard/Comisia, T-338/94, Rec., p. II-1617, punctul 363). Având în vedere rațiunea unei reduceri, Comisia nu poate face abstracție de utilitatea informației furnizate, care depinde în mod necesar de elementele de probă de care dispune deja.
- 222 În acest sens, reiese din jurisprudență că, atunci când o întreprindere, în ceea ce privește cooperarea, nu face decât să confirme, într-un mod mai puțin precis și explicit, unele dintre informațiile deja furnizate de o altă întreprindere în cadrul cooperării,

gradul de cooperare a acestei întreprinderi, deși este posibil să nu fie lipsit de o anumită utilitate pentru Comisie, nu poate fi considerat comparabil cu cel al cooperării primei întreprinderi care a furnizat aceste informații. O declarație care se limitează să susțină, într-o anumită măsură, o declarație de care Comisia dispunea deja nu facilitează în fapt sarcina Comisiei în mod semnificativ. Prin urmare, aceasta nu poate fi suficientă pentru a justifica o reducere a cuantumului amenzii în temeiul cooperării (a se vedea în acest sens Hotărârea Groupe Danone/Comisia, punctul 137 de mai sus, punctul 455).

223 În speță, trebuie mai întâi precizat că faptul că ipoteza unei transmiteri de informații și de elemente de probă noi după comunicarea privind obiecțiunile nu este avută în vedere în secțiunea D 2 din comunicarea privind cooperarea nu exclude nicicum că o astfel de împrejurare poate da naștere unei reduceri a amenzii chiar în temeiul acestei dispoziții. Lista împrejurărilor care figurează în secțiunea D 2 nu este decât indicativă, astfel cum este confirmat de utilizarea locuțiunii adverbiale „printre altele” (Hotărârea Tribunalului din 13 decembrie 2001, *Krupp Thyssen Stainless și Acciai speciali Terni/Comisia*, T-45/98 și T-47/98, Rec., p. II-3757, punctul 274).

224 Această analiză este confirmată de Hotărârea Curții din 14 iulie 2005, *ThyssenKrupp/Comisia* (C-65/02 P și C-73/02 P, Rec., p. I-6773, punctul 59), în măsura în care Curtea a admis în această hotărâre că poate fi luată în considerare de către Comisie recunoașterea de către întreprinderi a calificării juridice a faptelor reproșate care a intervenit într-un stadiu avansat al procedurii, aceasta însemnând în definitiv o recunoaștere a încălcării. Or, această ipoteză este evocată în secțiunile B și C din comunicarea privind cooperarea, însă nu este menționată explicit în secțiunea D. Totuși, Curtea a considerat că nu exista nicio obiecție împotriva recompensării unei întreprinderi pentru o astfel de recunoaștere, chiar dacă aceasta a intervenit la un stadiu mai avansat al procedurii decât cel vizat în secțiunile B și C din comunicarea privind cooperarea. Prin optarea pentru o astfel de soluție, Curtea confirmă principiul mai general potrivit căruia clemența este o recompensă acordată de Comisie pentru faptul de a fi facilitat dovedirea încălcării, indiferent de stadiul la care a intervenit ajutorul furnizat de întreprindere și indiferent dacă acest ajutor a constat în furnizarea de informații noi și de elemente de probă noi sau în recunoașterea unor elemente de fapt ori a calificării juridice a acestora din urmă.

- 225 Prin urmare, în speță, întrebarea dacă informațiile noi și elementele de probă noi furnizate de Gütermann și de Zwicky după comunicarea privind obiecțiunile trebuie luate în considerare și, prin urmare, dacă aceasta trebuie să conducă la o reducere a amenzii în temeiul cooperării depinde în principal de calitatea și de utilitatea cooperării furnizate, pe care Comisia o evaluează în cadrul puterii sale largi de apreciere, astfel cum se amintește la punctele 219 și 220 de mai sus.
- 226 Prin urmare, această întrebare nu poate găsi un răspuns satisfăcător în simpla constatare a faptului că informațiile și elementele de probă au fost transmise după comunicarea privind obiecțiunile, ci implică, dimpotrivă, că trebuie determinat în mod concret, atât din perspectiva calității și a utilității acestor informații și elemente de probă, cât și a momentului în care acestea au fost transmise, dacă a fost săvârșită de Comisie o eroare vădită de apreciere a gradului de cooperare furnizat de Gütermann și de Zwicky.
- 227 Trebuie observat de la început că reclamantele nu contestă constatarea potrivit căreia informațiile furnizate de Coats au fost determinante pentru dovedirea existenței înțelegerii pe piața aței industriale în Benelux și în țările nordice. Considerentul (387) al deciziei atacate enumeră în acest sens dovezile, furnizate de Coats, care au fost utilizate în susținerea a numeroase puncte din comunicarea privind obiecțiunile.
- 228 Totuși, în primul rând, reclamantele susțin că au rectificat declarațiile date de Coats cu privire la frecvența reuniunilor referitoare la listele de prețuri și la majorarea prețurilor și cu privire la frecvența reuniunilor referitoare la prețurile speciale.
- 229 În ceea ce privește, în primul rând, frecvența reuniunilor referitoare la listele de prețuri și la majorarea prețurilor, reclamantele se întemeiază în mod greșit pe o declarație a reprezentantului întreprinderii Coats care figurează în cererea de aplicare a comunicării privind cooperarea, potrivit căreia reuniunea din 19 septembrie 2000 a fost singura în cursul căreia s-au discutat și s-au convenit majorări ale prețurilor reale („actual prices”).

- 230 Astfel, Comisia a constatat, la punctul 100 din comunicarea privind obiecțiunile, că furnizorii, printre care se numără Coats, BST, Gütermann și Zwicky, au recunoscut că în cursul reuniunilor s-a discutat despre liste de prețuri și s-a făcut schimb de astfel de liste. În plus, rezultă din observațiile formulate la punctul 102 din comunicarea privind obiecțiunile că, spre deosebire de Gütermann și de Zwicky, Coats a recunoscut că întreprinderile au convenit, cu ocazia acestor reuniuni, cu privire la viitoarele liste de prețuri, precum și cu privire la datele la care vor fi aplicate majorările. Informațiile furnizate de Gütermann și de Zwicky referitor la prețurile reale nu au adus, așadar, clarificări suplimentare Comisiei față de ceea ce aceasta cunoștea deja. Argumentul reclamantelor este, prin urmare, lipsit de relevanță.
- 231 În al doilea rând, în ceea ce privește frecvența discuțiilor referitoare la prețurile speciale, trebuie arătat că, la punctul 107 din comunicarea privind obiecțiunile, Comisia a subliniat că furnizorii, inclusiv Coats, au negat sau au omis să indice că au schimbat informații și că au încheiat acorduri privind prețurile speciale și prețurile nete. În plus, în ceea ce privește schimbul de informații referitoare la rabaturi și la remize, Comisia a afirmat, la punctul 105 din comunicarea privind obiecțiunile, că furnizorii, cu excepția întreprinderii Coats pentru perioada care precedă mijlocul anilor '90, au negat sau au omis să indice existența acestora. Mai trebuie constatat că numai ulterior comunicării privind obiecțiunile întreprinderile în cauză, precum Coats, Zwicky, Gütermann și BST, au subliniat că unele prețuri speciale au făcut obiectul unor discuții și acorduri cu ocazia reuniunilor.
- 232 Totuși, Comisia susține în mod întemeiat că era în măsură să demonstreze aceste elemente ale încălcării datorită documentelor pe care Coats le-a anexat la răspunsul său la cererea de informații. Este vorba mai întâi despre un proces-verbal al unei reuniuni din 8 septembrie 1998, redactat de un reprezentant al Barbour Threads, în care se indică existența unor acorduri ce prevăd rabaturi și reduceri de remize, precum și a unor acorduri privind majorarea prețurilor speciale. Comisia face trimitere la acest proces-verbal în mai multe rânduri în comunicarea privind obiecțiunile (punctele 106, 108 și 121). În continuare, este vorba despre un e-mail din 10 octombrie 2000, anexat la declarațiile reprezentantului întreprinderii Coats, F. S., care confirmă că reducerile de rabaturi și majorarea prețurilor speciale au fost decise cu ocazia unei reuniuni din 19 septembrie 2000. Comisia menționează acest fapt la punctul 126 din comunicarea privind obiecțiunile. În sfârșit, este vorba despre e-mailurile anexate de Coats la cererea sa de clemență, printre care se numără cel din octombrie 2000, ce indică schimbul de informații cu Amann și cu Gütermann în legătură cu prețurile

speciale. Acest document este menționat la punctul 133 din comunicarea privind obiecțiunile, la nota de subsol nr. 268.

- 233 Comisia a subliniat de asemenea în mod întemeiat că informațiile furnizate de BST au ajutat-o în egală măsură să constate discuții și acorduri privind prețurile speciale. Astfel, această constatare reiese în special de la punctele 104 și 106, precum și de la notele de subsol 173, 174 și 176 din comunicarea privind obiecțiunile.
- 234 Așadar, preținsele rectificări aduse de reclamante la comunicarea privind obiecțiunile nu au fost, de fapt, decât confirmări a ceea ce Comisia cunoștea deja din informațiile menționate anterior, furnizate înainte de această comunicare.
- 235 Prin urmare, faptul că remarcile făcute de Coats cu privire la prețurile speciale, în urma acestei comunicări, au ajuns în posesia Comisiei înaintea celor furnizate de reclamante nu a avut nicio incidență asupra aprecierii cooperării acestora din urmă.
- 236 În al doilea rând, în ceea ce privește argumentul reclamantelor potrivit căruia acestea au fost singurele întreprinderi care au explicat, în răspunsul lor la comunicarea privind obiecțiunile, că scopul reuniunilor era acela de a reduce diferența dintre prețurile de catalog și prețurile nete reale și de a majora indirect prețurile nete pentru diferite produse, acesta trebuie respins.
- 237 Astfel, deși este adevărat că în considerentul (167) al deciziei atacate, Comisia a citat, pentru a explica obiectivul reuniunilor, un fragment din răspunsul formulat de Gütermann la comunicarea privind obiecțiunile, la fel de adevărat este că aceasta constatase deja acest obiectiv, precum și efectele acordurilor, după cum reiese din cuprinsul punctelor 141 și 142 din comunicarea privind obiecțiunile. Informațiile menționate în aceasta au fost transmise de Coats în cererea de clemență a acesteia și au permis

Comisiei să dea, prin exemplul concret al majorării prețurilor de catalog pe care îl conțin, indicații privind contextul general al discuțiilor referitoare la prețurile care figurează pe liste.

— Cu privire la aprecierea pretins greșită a cooperării în comparație cu cea a BST

238 În ceea ce privește cererea reclamantelor de a beneficia de o reducere cel puțin echivalentă cu cea acordată BST, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței consacrate, în cadrul aprecierii cooperării furnizate de întreprinderile în cauză, Comisia nu poate ignora principiul egalității de tratament, care este încălcat atunci când situații comparabile sunt tratate în mod diferit sau situații diferite sunt tratate în mod identic, cu excepția cazului în care un asemenea tratament este justificat în mod obiectiv (a se vedea Hotărârea Tokai I, punctul 185 de mai sus, punctul 394 și jurisprudența citată). Totuși, trebuie să i se admită Comisiei o largă marjă de apreciere pentru a evalua calitatea și utilitatea cooperării diferiților participanți la o înțelegere, numai o depășire vădită a acestei marje putând fi cenzurată.

239 Or, din compararea cooperărilor acestor întreprinderi reiese că principiul egalității de tratament nu a fost încălcat de Comisie.

240 Astfel, în ceea ce privește, în primul rând, cooperarea anterioară comunicării privind obiecțiunile din 15 martie 2004, Comisia a considerat că BST a ajutat-o în mod considerabil să determine conținutul a numeroase acorduri [printre care se numără o mare parte din conținutul acordurilor încheiate la începutul anilor '90, conținutul acordului încheiat la Viena (Austria) la 8 octombrie 1996 și al celui încheiat la Zürich (Elveția) la 9 septembrie 1997], că aceasta a fost singura întreprindere care i-a furnizat listele de prețuri primite de la concurenții săi în cursul reuniunilor și că aceasta i-a furnizat informații care depășesc cu mult ceea ce a fost solicitat în cererea de informații. În această privință, Comisia se referă la numeroasele note de subsol ale comunicării privind obiecțiunile în susținerea constatărilor sale, care urmăresc să demonstreze că BST a furnizat un număr mare de dovezi (printre care se numără anexa 14 la răspunsul

dat de BST la cererea de informații, care conține listele de prețuri schimbate între întreprinderi în cadrul reuniunilor) și că, astfel, aceasta constituia o importantă sursă de informații în cadrul constatărilor sale provizorii.

241 În ceea ce privește cooperarea reclamantelor anterior comunicării privind obiecțiile, trebuie subliniat că, desigur, Comisia recunoaște că și reclamantele i-au pus la dispoziție documente care au dat o anumită viziune asupra reuniunilor de la începutul anilor '90. Totuși, Comisia a considerat că aceste informații erau mai puțin utile decât cele transmise de BST. Reclamantele nu au contestat aceste aprecieri, ci s-au limitat să pretindă că informațiile de care dispuneau nu le permiteau să știe dacă BST a furnizat mai multe informații și elemente de probă decât ele însele. Or, astfel cum s-a subliniat mai sus, reiese în mod clar din considerentele (391)-(397) ale deciziei atacate, precum și din numeroasele trimiteri la documentele furnizate de BST conținute în notele de subsol, în susținerea constatărilor Comisiei în comunicarea privind obiecțiunile, că a fost mai importantă cooperarea întreprinderii BST.

242 În ceea ce privește, în al doilea rând, cooperarea ulterioară comunicării privind obiecțiunile, reiese din decizia atacată că atât BST, cât și reclamantele nu au contestat realitatea faptelor constatate și că aceste trei întreprinderi au cooperat în mod identic în acest stadiu al procedurii administrative. Astfel, în lumina celor observate la punctele 228-237 de mai sus, reclamantele susțin în mod greșit că, ulterior comunicării privind obiecțiunile, au furnizat informații pe care Comisia nu le cunoștea. Prin urmare, acestea nu pot pretinde că au comunicat informații de o utilitate atât de mare încât să justifice acordarea unei reduceri cel puțin identice cu cea acordată întreprinderii BST.

243 Chiar dacă s-ar presupune că trebuie admis că reclamantele au adus precizări la fel de utile precum cele aduse de BST cu privire la anumite puncte din comunicarea privind obiecțiunile, Comisia nu a săvârșit nicio eroare vădită de apreciere privilegiind faptul că BST a furnizat informații și elemente de probă anterior acestei comunicări.

— Cu privire la aplicarea pretins greșită a comunicării privind cooperarea și la pretinsa neluare în considerare a jurisprudenței Tribunalului

- 244 Reclamantele susțin în mod greșit că, întrucât au recunoscut că modul în care au cooperat îndeplinea condițiile celor două categorii de comportamente menționate în secțiunea D din comunicarea privind cooperarea, Comisia ar fi trebuit să acorde fiecăreia o reducere a amenzii de cel puțin de două ori câte 10 %, și anume minimum 20 %.
- 245 Astfel, trebuie constatat că intervalul prevăzut în secțiunea D din comunicarea privind cooperarea se întinde de la 10 % la 50 %, fără a stabili criterii specifice pentru modularea reducerii în cadrul acestui interval. Așadar, aceasta nu creează o așteptare legitimă de a beneficia de un procent specific de reducere. În plus, contrar celor susținute, în esență, de reclamante, secțiunea D din comunicarea privind cooperarea nu trebuie interpretată în sensul că obligă Comisia să acorde o reducere specifică de minimum 10 % pentru fiecare ipoteză de cooperare constatată care intră în domeniul de aplicare al acestei dispoziții, ci, dimpotrivă, trebuie interpretată în sensul că nu prevede decât o singură reducere de cel puțin 10 %.
- 246 Astfel, atât timp cât Comisia, atunci când evaluează măsura în care munca sa a fost facilitată de cooperarea întreprinderii, nu depășește în mod vădit larga marjă de apreciere de care dispune, este perfect liberă să menționeze în decizia sa procentajele specifice pe care le-a reținut pentru fiecare caz de colaborare constatată care intră în domeniul de aplicare al secțiunii D din comunicarea privind cooperarea și să facă în continuare suma acestora, având în același timp și posibilitatea de a menționa numai un singur procentaj global pe care consideră că îl poate acorda pentru aceleași ipoteze. Astfel, după cum subliniază în mod corect Comisia, evaluarea utilității cooperării nu se bazează deloc pe o formulă aritmetică ce implică din oficiu o reducere de cel puțin 20 % dacă sunt luate în considerare ambele liniițe ale secțiunii D din comunicarea privind cooperarea.

247 În această privință, Hotărârea Tokai I, punctul 185 de mai sus, invocată de reclamante, nu poate repune în discuție această apreciere. Astfel, din Decizia 2002/271/CE a Comisiei din 18 iulie 2001 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/E-1/36.490 – Electrozi de grafit) (JO 2002, L 100, p. 1), care face obiectul acestei hotărâri, reiese cu claritate că, în ceea ce privește întreprinderea în cauză, Comisia s-a referit în mod expres și exclusiv la prima liniuță a secțiunii D 2 din comunicarea privind cooperarea. Or, Tribunalul a constatat că întreprinderea în cauză a colaborat și în cadrul celei de a doua liniuțe a secțiunii D 2. Comisia s-a străduit să explice că nu a efectuat decât o singură reducere, regrupând cele două tipuri de colaborări. Totuși, contrar prezentei cauze, aprecierea necontestării faptelor de către societatea vizată nu figura în niciunul dintre considerentele referitoare la cooperarea acestei întreprinderi. Acesta este motivul pentru care Tribunalul a apreciat că nu putea decât să ia act de faptul că, în ceea ce privește întreprinderea în cauză, Comisia nu a aplicat dispozițiile secțiunii D 2 a doua liniuță din comunicarea privind cooperarea.

— Cu privire la o pretinsă neluare în considerare a practicii decizionale anterioare

248 Argumentul întemeiat pe o pretinsă practică anterioară a Comisiei, prezentat de reclamante, trebuie respins. Astfel, simplul fapt că, în cadrul practicii sale decizionale anterioare, Comisia a acordat o anumită rată de reducere pentru un anumit comportament nu înseamnă că aceasta este obligată să acorde aceeași reducere proporțională cu ocazia aprecierii unui comportament similar în cadrul unei proceduri administrative ulterioare (Hotărârea Brugg Rohrsysteme/Comisia, punctul 50 de mai sus, punctul 193).

249 În orice caz, cooperarea reclamantelor nu este deloc comparabilă cu cea a întreprinderii KME, constatată în Decizia Comisiei din 16 decembrie 2003 privind o procedură de aplicare a articolului 81 [CE] și a articolului 53 din Acordul privind SEE (Cazul COMP/E-1/38.240 – Tuburi industriale), invocată de acestea. Reiese din această decizie o importantă colaborare a întreprinderii KME înainte de primirea comunicării privind obiecțiunile, care a contribuit la demonstrarea realității existenței înțelegerii pe toată durata acesteia. Astfel, KME a prezentat documente privind încălcarea și o descriere amănunțită a modului de funcționare a înțelegerii, explicând în detaliu

contextul în care se înscriau diferitele documente pe care Comisia le-a descoperit cu ocazia inspecțiilor. Cooperarea reclamantelor nu a prezentat o astfel de importanță înainte de comunicarea privind obiecțiunile.

- 250 Având în vedere cele de mai sus, motivul întemeiat pe o aplicare greșită a comunicării privind cooperarea trebuie respins.

Cu privire la motivul, invocat de Gütermann și de Zwicky, întemeiat pe caracterul disproporționat al amenzii

Argumentele părților

- 251 Reclamantele invocă mai multe motive întemeiate pe caracterul disproporționat al amenzii.

- 252 În primul rând, în opinia acestora, Comisia nu a luat în considerare dificultățile economice considerabile cu care reclamantele se confruntau de mai mulți ani în urma modificărilor structurale suferite de industria aței. Astfel, criza din acest sector ar fi condus la o scădere importantă a profiturilor lor și ar fi determinat Zwicky să încheie activitățile pe această piață în noiembrie 2000. De asemenea, Comisia ar fi ignorat problemele bancare cu care se confrunta Gütermann și ponderea dobânzilor suplimentare ce decurg de aici.

- 253 În al doilea rând, amenzile aplicate întreprinderilor Gütermann (4,021 milioane de euro) și Zwicky (0,174 milioane de euro) ar fi disproporționate în raport cu cifra de afaceri realizată de acestea pe piața vizată de încălcare. În acest sens, reclamantele susțin că rezultatul din exploatare realizat de Gütermann după aplicarea impozitelor

s-ar ridica, în cursul celor 11 ani și jumătate în care a fost săvârșită încălcarea, la 318 000 de euro, iar cifra de afaceri pentru anul 2000 realizată de Zwicky ar fi fost de numai 200 000 de euro.

- 254 De asemenea, Gütermann, urmată în acest sens de Zwicky în replica acesteia, susține că, în ceea ce privește quantumurile de plecare reținute pentru calculul amenzilor (2,2 milioane de euro pentru Gütermann și 100 000 de euro pentru Zwicky), pe de o parte, acestea sunt disproporționate în raport cu cifrele de afaceri cumulate ale ansamblului întreprinderilor, realizate cu produsele vizate de încălcare (50 de milioane de euro), și, pe de altă parte, că acestea par a fi exagerate atunci când se efectuează o comparație între această din urmă cifră, care reflectă mărimea pieței produselor vizate de încălcare, și mărimea pieței mondiale a aței industriale (între 4 și 5 miliarde de euro).
- 255 În opinia reclamantelor, Comisia, în conformitate cu jurisprudența, avea obligația să ia în considerare mărimea pieței relevante cu ocazia examinării gravității încălcării și a caracterului proporțional al amenzii. Astfel, Comisia ar susține în mod greșit că acest criteriu nu constituia decât un factor printre alții, astfel încât nu era obligată să îl ia în considerare.
- 256 În al treilea rând, Gütermann susține că metoda de calcul utilizată pentru a ajunge la quantumul amenzii care i-a fost aplicată dezavantajează în mod clar întreprinderile mici și mijlocii. Astfel, ponderea acestora din urmă nu ar fi luată în considerare, iar amenzile obținute prin aplicarea acestei metode de calcul ar fi disproporționate. În speță, aceasta ar avea ca efect faptul că amenda care i-a fost aplicată ar fi disproporționată în raport cu cele aplicate celorlalte întreprinderi, precum BST sau Coats.
- 257 În al patrulea rând, aplicarea liniilor directe în prezenta cauză nu ar fi adecvată, în special din punctul de vedere al egalității de tratament, din perspectiva cauzelor viitoare privind întreprinderile mici și mijlocii pentru care un tratament mai echitabil ar fi prevăzut în Orientările privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului

23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1/2003 (JO 2006, C 210, p. 2, Ediție specială, 08/vol. 4, p. 264).

258 Comisia respinge acest motiv.

Aprecierea Tribunalului

259 În primul rând, reclamantele susțin în mod greșit că amenda care le-a fost aplicată ar fi disproporționată, având în vedere situația financiară precară a acestora și riscul ca amenda să conducă la dispariția lor.

260 Astfel, după cum rezultă dintr-o jurisprudență constantă și după cum s-a amintit în considerentul (404) al deciziei atacate, Comisia nu este obligată ca, la determinarea cuantumului amenzii, să țină seama de situația financiară deficitară a unei întreprinderi, având în vedere că recunoașterea unei asemenea obligații ar echivala cu conferirea unui avantaj concurențial nejustificat întreprinderilor care sunt cel mai puțin adaptate condițiilor pieței (Hotărârea Curții din 8 noiembrie 1983, IAZ International Belgium și alții/Comisia, 96/82-102/82, 104/82, 105/82, 108/82 și 110/82, Rec., p. 3369, punctele 54 și 55, Hotărârea Dansk Rørindustri și alții/Comisia, punctul 221 de mai sus, punctul 327, și Hotărârea Curții din 29 iunie 2006, SGL Carbon/Comisia, C-308/04 P, Rec., p. I-5977, punctul 105).

261 Pe de altă parte, presupunând că o măsură adoptată de o autoritate comunitară provoacă falimentul unei întreprinderi, o astfel de falimentare a întreprinderii sub forma sa juridică în cauză, chiar dacă poate aduce atingere intereselor financiare ale proprietarilor, ale acționarilor sau ale deținătorilor de părți sociale, nu înseamnă totuși că

și elementele personale, materiale și nemateriale reprezentate de întreprindere și-ar pierde valoarea (Hotărârea Tokai I, punctul 185 de mai sus, punctul 372).

- 262 În lumina acestei jurisprudențe, trebuie considerat că în niciun caz Comisia nu avea obligația să ia în considerare situația economică a întreprinderii Gütermann în decizia atacată și nici să menționeze în aceasta explicațiile date de această întreprindere cu privire la această situație. Faptul că a fost considerată oportună de către Comisie evocarea situației financiare a întreprinderii Zwicky, iar nu cea a întreprinderii Gütermann, este întru totul de înțeles din perspectiva situației economice deosebit de dificile avute de Zwicky, care a determinat-o pe aceasta din urmă să își vândă întreprinderii Gütermann activitățile sale din domeniul aței industriale.
- 263 În al doilea rând, reclamantele reproșează, în esență, Comisiei faptul că nu a luat în considerare mărimea pieței relevante și că stabilit astfel o amendă disproporționată din perspectiva acestei mărimi. Reclamantele se prevalează și de caracterul disproporționat al amenzii în raport cu cifra de afaceri realizată de fiecare dintre acestea pe piața vizată de încălcare, precum și de caracterul disproporționat al cuantumului de plecare al amenzii din perspectiva cifrelor de afaceri respective ale acestora.
- 264 Trebuie arătat în prealabil că principiul proporționalității impune ca actele instituțiilor comunitare să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru a atinge scopul urmărit. În contextul calculului amenzilor, gravitatea încălcărilor trebuie stabilită în funcție de numeroase elemente și nu trebuie atribuită niciunuia dintre aceste elemente o importanță disproporționată în raport cu celelalte elemente de apreciere. Principiul proporționalității implică în acest context că amenda trebuie stabilită de Comisie proporțional cu elementele luate în considerare pentru a aprecia gravitatea încălcării și că, în această privință, Comisia trebuie să aplice aceste elemente în mod coerent și cu o justificare obiectivă (Hotărârea Jungbunzlauer/Comisia, punctul 194 de mai sus, punctele 226-228).
- 265 În ceea ce privește reproșul adus Comisiei de a nu fi luat în considerare mărimea pieței relevante, trebuie amintit că, potrivit articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003, Comisia poate aplica întreprinderilor amenzi al căror quantum nu depășește 10 % din cifra de afaceri realizată în cursul exercițiului financiar precedent de fiecare dintre întreprinderile care au participat la încălcare. Pentru a stabili cuantumul amenzii în cadrul acestei limite, dispozițiile respective prevăd luarea în considerare a gravității și a duratei încălcării. În plus, conform liniilor directoare, Comisia stabilește cuantumul de plecare în funcție de gravitatea încălcării luând în considerare natura însăși a încălcării,

efectul concret asupra pieței atunci când acesta poate fi măsurat și întinderea pieței geografice.

- 266 Astfel, nici Regulamentul nr. 17, nici Regulamentul nr. 1/2003, nici liniile directoare nu prevăd că valoarea amenzilor trebuie stabilită în mod direct în funcție de mărimea pieței afectate, acest factor nefiind decât un element pertinent printre altele. Acesta cadru juridic nu impune, așadar, în sine, Comisiei să țină seama de mărimea redusă a pieței produselor (Hotărârea Tribunalului din 27 septembrie 2006, *Roquette Frères/Comisia*, T-322/01, Rec., p. II-3137, punctul 148).
- 267 Totuși, potrivit jurisprudenței, atunci când apreciază gravitatea unei încălcări, Comisia are obligația de a ține seama de un număr mare de elemente ale căror caracter și importanță variază în funcție de tipul de încălcare în cauză și de împrejurările particulare ale încălcării vizate (*Hotărârea Musique diffusion française și alții/Comisia*, punctul 78 de mai sus, punctul 120). Nu se poate exclude ca, în funcție de caz, printre aceste elemente care atestă gravitatea unei încălcări să figureze mărimea pieței relevante a produsului.
- 268 În consecință, deși mărimea pieței poate constitui un element care trebuie luat în considerare pentru stabilirea gravității încălcării, importanța acestuia variază în funcție de tipul de încălcare și de împrejurările particulare ale încălcării vizate.
- 269 În speță, încălcarea a constat în esență în a schimba informații sensibile privind listele de prețuri și/sau prețurile în funcție de client, în a se înțelege cu privire la majorarea prețurilor și/sau a prețurilor țintă și în a evita concurența reciprocă prin preț în avantajul furnizorului deja stabilit, cu scopul de a-și împărți clienții [decizia atacată, considerentele (99)-(125) și (345)]. Astfel de practici reprezintă o restricție orizontală de tip „cartel de fixare a prețurilor” în sensul liniilor directoare și, prin urmare, sunt „foarte grave” prin natura lor. În acest context, mărimea redusă a pieței relevante, presupunând că situația se prezintă într-adevăr astfel, are o importanță mai mică în raport cu toate celelalte elemente care atestă gravitatea încălcării.

- 270 În orice caz, trebuie să se țină seama de faptul că Comisia a apreciat că încălcarea trebuia considerată foarte gravă în sensul liniilor directoare, care, pentru astfel de cazuri, prevede că aceasta are „posibilitatea” de a stabili un quantum de plecare mai mare de 20 de milioane de euro. În speță, Comisia a repartizat, în decizia atacată, întreprinderile în cauză în mai multe categorii în funcție de importanța relativă a acestora pe piața în cauză. Astfel cum reiese din considerentul (358) al deciziei atacate, Comisia nu a reținut decât un quantum de plecare de 14 milioane de euro pentru întreprinderile din prima categorie, de 5,2 milioane de euro pentru cele din a doua categorie, de 2,2 milioane de euro pentru cele din a treia categorie (printre care se numără Gütermann) și de 0,1 milioane de euro pentru cele din a patra categorie (în speță, Zwicky). Prin urmare, cuantumurile de plecare care au servit drept punct de plecare pentru calculul amenzilor aplicate întreprinderilor Gütermann și Zwicky au corespuns unui quantum cu mult inferior celui pe care, în temeiul liniilor directoare, Comisia ar fi avut „posibilitatea” să îl aplice pentru încălcări foarte grave. Această determinare a cuantumului de plecare al amenzii tinde să confirme că mărimea pieței relevante a produselor a fost într-adevăr luată în considerare.
- 271 În lumina acestor aprecieri, trebuie considerat că amenzile aplicate întreprinderilor Gütermann și Zwicky nu sunt deloc disproporționate din perspectiva mărimii pieței aței industriale în Benelux și în țările nordice.
- 272 În plus, trebuie respins și argumentul întemeiat pe caracterul disproporționat al cuantumului de plecare al amenzilor din perspectiva cifrei de afaceri realizate de Gütermann și a celei realizate de Zwicky pe piața relevantă.
- 273 Astfel, trebuie arătat că, pentru stabilirea cuantumului de plecare al amenzilor, determinat în funcție de gravitatea încălcării, Comisia a considerat necesar să aplice un tratament diferențiat întreprinderilor implicate în carteli în scopul de a ține seama de capacitatea economică efectivă a contravenienților de a cauza un prejudiciu important concurenței, precum și de a stabili amenda la un nivel care să garanteze un efect descurajator suficient. Aceasta a adăugat că era necesar să ia în considerare ponderea specifică a comportamentului ilicit al fiecărei întreprinderi și, prin urmare, impactul real avut asupra concurenței. Pentru aprecierea acestor elemente, Comisia a ales să se

întemeieze pe cifra de afaceri realizată de fiecare întreprindere pe piața relevantă și pentru produsul vizat de înțelegere.

- 274 În consecință, astfel cum s-a arătat la punctul 270 de mai sus, Comisia a repartizat întreprinderile în cauză în patru categorii. Gütermann, având în vedere cifra sa de afaceri de 2,36 milioane de euro, a fost plasată în a treia categorie, iar Zwicky, având în vedere cifra sa de afaceri de 0,2 milioane de euro, a fost plasată în a patra categorie. Comisia a reținut un quantum de plecare, determinat în funcție de gravitatea încălcării, de 2,2 milioane de euro pentru Gütermann și de 0,1 milioane de euro pentru Zwicky [decizia atacată, considerentele (356)-(358)].
- 275 Rezultă dintr-o jurisprudență constantă că partea din cifra de afaceri care provine din mărfuri care fac obiectul încălcării este de natură să dea o indicație corectă privind amploarea încălcării pe piața relevantă (Hotărârea Cheil Jedang/Comisia, punctul 184 de mai sus, punctul 91, și Hotărârea Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, punctul 79 de mai sus, punctul 196). Astfel, această cifră de afaceri este de natură să dea o indicație corectă privind răspunderea fiecărui participant pe piețele respective, dat fiind că aceasta constituie un element obiectiv care exprimă în mod corect nocivitatea acestei practici pentru concurența normală și reprezintă, așadar, un bun indicator al capacității fiecăreia dintre întreprinderile vizate de a cauza prejudicii.
- 276 Având în vedere aceste considerații, trebuie conchis în sensul că quantumurile de plecare reținute în cadrul calculului amenzilor aplicate întreprinderilor Gütermann și Zwicky nu par deloc a fi disproporționate în raport cu cifrele de afaceri realizate de aceste întreprinderi pe piața relevantă.
- 277 În consecință, trebuie respins și argumentul întemeiat pe caracterul disproporționat al amenzii în raport cu cifrele de afaceri realizate de reclamante pe piața vizată de încălcare. Astfel, acestea din urmă nu pot conchide în mod valabil în sensul caracterului disproporționat al quantumului final al amenzii aplicate, dat fiind că punctul de plecare al amenzilor lor este justificat în lumina criteriilor reținute de Comisie pentru aprecierea importanței fiecăreia dintre întreprinderi pe piața relevantă (a se vedea în acest

sens Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, LR AF 1998/Comisia, T-23/99, Rec., p. II-1705, punctul 304, și Hotărârea Tribunalului din 5 decembrie 2006, Westfalen Gassen Nederland/Comisia, T-303/02, Rec., p. II-4567, punctul 185). În orice caz, este important să se sublinieze că în dreptul comunitar nu există un principiu de aplicare generală potrivit căruia sancțiunea trebuie să fie proporțională cu cifra de afaceri realizată de întreprindere din vânzarea produsului care face obiectul încălcării (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții din 18 mai 2006, Archer Daniels Midland și Archer Daniels Midland Ingredients/Comisia, C-397/03 P, Rec., p. I-4429, punctul 339).

278 În al treilea rând, trebuie respins și argumentul invocat de Gütermann, potrivit căruia metoda de calcul ar dezavantaja întreprinderile mici și mijlocii și ar conduce, în speță, la aplicarea unei amenzi disproporționate, în cazul său, în raport cu amenzile aplicate celorlalte întreprinderi.

279 Întrucât Comisia nu este obligată ca, în cadrul determinării cuantumului amenzilor în funcție de gravitatea și de durata încălcării în discuție, să efectueze calculul amenzii pornind de la cuantumul întemeiate pe cifra de afaceri a întreprinderilor în cauză, aceasta nu este obligată nici să garanteze că, în cazul în care sunt aplicate amenzi mai multor întreprinderi implicate în aceeași încălcare, cuantumul finale ale amenzilor la care s-a ajuns prin calculul efectuat pentru întreprinderile în cauză reflectă orice diferențiere între acestea în ceea ce privește cifrele lor de afaceri globale sau cifrele lor de afaceri pe piața relevantă a produsului (Hotărârea Tribunalului din 20 martie 2002, Dansk Rørindustri/Comisia, T-21/99, Rec., p. II-1681, punctul 202).

280 În această privință, trebuie precizat că articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003 nu impun nici ca, în cazul în care sunt aplicate amenzi mai multor întreprinderi implicate în aceeași încălcare, cuantumul amenzii aplicate unei întreprinderi de dimensiuni mici sau mijlocii, exprimat ca procentaj din cifra de afaceri, să nu fie superior celui al amenzilor aplicate întreprinderilor mai mari. Astfel, din această dispoziție reiese că, atât pentru întreprinderile de dimensiuni mici sau mijlocii, cât și pentru cele de dimensiuni mari, trebuie să se ia în considerare gravitatea și durata încălcării la stabilirea cuantumului amenzii. În măsura în care Comisia impune întreprinderilor implicate în aceeași

încălcare amenzi justificate pentru fiecare dintre acestea, în raport cu gravitatea și cu durata încălcării, nu i se poate reproșa că, pentru unele dintre acestea, quantumul amenzii este mai mare, în raport cu cifra de afaceri, față de cel al altor întreprinderi (Hotărârea din 20 martie 2002, Dansk Rørindustri/Comisia, punctul 279 de mai sus, punctul 203, și Hotărârea Westfalen Gassen Nederland/Comisia, punctul 277 de mai sus, punctul 174).

281 Astfel, Comisia nu este obligată să diminueze quantumul amenzilor atunci când întreprinderile în cauză sunt întreprinderi mici și mijlocii. Dimensiunea întreprinderii este, astfel, deja luată în considerare prin plafonul stabilit la articolul 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și la articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul nr. 1/2003 și prin dispozițiile din liniile directe (Hotărârea Westfalen Gassen Nederland/Comisia, punctul 277 de mai sus, punctul 174). Exceptând aceste considerații privind dimensiunea, nu există niciun motiv pentru a trata întreprinderile mici și mijlocii diferit de celelalte întreprinderi. Faptul că întreprinderile vizate sunt întreprinderi mici și mijlocii nu le scutește de obligația de a respecta normele de concurență (Hotărârea Tribunalului din 29 noiembrie 2005, SNCZ/Comisia, T-52/02, Rec., p. II-5005, punctul 84).

282 În ceea ce privește critica adusă Comisiei de a nu fi luat în considerare cifra de afaceri globală a diferitelor întreprinderi cu ocazia stabilirii quantumului amenzii, aceasta nu este pertinentă. Astfel, trebuie amintit că, potrivit liniilor directe, este necesar să se țină seama de capacitatea economică efectivă a autorilor încălcării de a cauza prejudicii semnificative altor operatori, în special consumatorilor, și să se fixeze amenda la un nivel care să îi asigure un efect suficient de descurajator (punctul 1 A al patrulea paragraf). Aceleași linii directe mai prevăd că, în cazul în care o încălcare implică mai multe întreprinderi (de exemplu, carteluri), ar putea fi necesar să se aplice ponderări la quantumul general de plecare, pentru a se ține seama de ponderea specifică și, prin urmare, de impactul real al comportamentului ilicit al fiecărei întreprinderi asupra concurenței, în special atunci când există o diferență considerabilă între dimensiunile întreprinderilor care comit o încălcare de același tip, și să se adapteze în consecință quantumul de plecare general în funcție de caracterul specific al fiecărei întreprinderi (punctul 1 A, al șaselea paragraf) (Hotărârea Cheil Jedang/Comisia, punctul 184 de mai sus, punctul 81).

283 Liniile directoare nu prevăd că, pentru calculul cuantumului amenzilor, trebuie ținut seama de cifra de afaceri globală sau de cifra de afaceri realizată de întreprinderi pe piața relevantă. Totuși, acestea nici nu interzic luarea în considerare a unei astfel de cifre de afaceri în vederea stabilirii cuantumului amenzii, în scopul de a respecta principiile generale ale dreptului comunitar și atunci când împrejurările speței o impun. Astfel, cifra de afaceri poate fi avută în vedere cu ocazia luării în considerare a diferitelor elemente enumerate la punctul 273 de mai sus (a se vedea în acest sens Hotărârea Cheil Jedang/Comisia, punctul 184 de mai sus, punctul 82, și Hotărârea Tokai I, punctul 185 de mai sus, punctul 195).

284 Totuși, în speță, astfel cum s-a arătat la punctul 275 de mai sus, opțiunea Comisiei de a se referi la cifra de afaceri de pe piața relevantă pentru a determina capacitatea fiecărei întreprinderi vizate de a cauza un prejudiciu era coerentă și justificată în mod obiectiv. În acest mod, Comisia urmărea și un scop de descurajare prin aceea că scoatea la lumina zilei faptul că ar penaliza mai sever întreprinderile care au participat la un cartel pe o piață unde acestea aveau o pondere importantă.

285 În al patrulea rând, Gütermann invocă în mod greșit Orientările din 2006 privind calcularea amenzilor aplicate în temeiul articolului 23 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1/2003 în susținerea motivului referitor la caracterul disproporționat al amenzii. Astfel, trebuie constatat că simpla împrejurare că aplicarea noii metode de calcul al amenzilor prevăzute în aceste orientări, care nu sunt aplicabile în speță, ar putea conduce la o amendă de un quantum inferior celei aplicate prin decizia atacată nu poate demonstra caracterul disproporționat al acestei amenzi.

286 Astfel, această constatare nu constituie decât expresia marjei de apreciere de care dispune Comisia pentru a stabili, cu respectarea cerințelor care rezultă din Regulamentul nr. 17 și din Regulamentul nr. 1/2003, metoda pe care intenționează să o aplice pentru a stabili cuantumul amenzilor și pentru a promova astfel politica privind concurența care intră în domeniul său de competență. Printre elementele de apreciere care trebuie luate în considerare de Tribunal pentru a evalua proporționalitatea cuantumului

amenzilor aplicate la un moment dat pot astfel figura printre altele împrejurările de fapt și de drept, precum și obiectivele de concurență definite de Comisie în conformitate cu cerințele Tratatului CE, care prevalează în perioada în care a avut loc comportamentul ilicit.

²⁸⁷ Rezultă că motivul întemeiat pe caracterul disproporționat al amenzii trebuie respins în întregime.

²⁸⁸ Din considerațiile de mai sus rezultă că acțiunile formulate în cauzele T-456/05 și T-457/05 trebuie respinse.

Cu privire la cheltuielile de judecată

²⁸⁹ Potrivit articolului 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamanțele au căzut în pretenții, se impune obligarea acestora la plata cheltuielilor de judecată, conform concluziilor Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a cincea)

declară și hotărăște:

- 1) **Respinge acțiunile.**

- 2) **Obligă Gütermann AG și Zwicky & Co. AG la plata cheltuielilor de judecată.**

Vilaras

Prek

Ciucă

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 28 aprilie 2010.

Semnături

Cuprins

Istoricul cauzei	II - 1459
1. Obiectul litigiului	II - 1459
2. Procedura administrativă	II - 1460
3. Decizia atacată	II - 1461
Definiția piețelor relevante	II - 1461
Piața produselor	II - 1461
Piețele geografice	II - 1463
Mărimea și structura piețelor relevante	II - 1463
Descrierea comportamentelor ilicite	II - 1464
Dispozitivul deciziei atacate	II - 1464
Procedura și concluziile părților	II - 1466
În drept	II - 1468
1. Cu privire la motivele prin care se contestă constatarea existenței unui comportament ilicit și somațiile de a înceta încălcarea și de a se abține de la a o repeta	II - 1469
Cu privire la motivul, invocat de Gütermann și de Zwicky, întemeiat pe încălcarea articolului 7 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003	II - 1469
Argumentele părților	II - 1469
Aprecierea Tribunalului	II - 1470
Cu privire la motivul, invocat de Zwicky, întemeiat pe caracterul nejustificat al somațiilor de a înceta încălcarea și de a se abține de la a o repeta	II - 1475
Argumentele părților	II - 1475
Aprecierea Tribunalului	II - 1475
2. Cu privire la motivele ce vizează contestarea amenzii și cuantumul acesteia	II - 1478

Cu privire la motivul, invocat de Zwicky, întemeiat pe depășirea plafonului de 10 % din cifra de afaceri	II - 1478
Argumentele părților	II - 1478
Aprecierea Tribunalului	II - 1481
Cu privire la motivul, invocat de Gütermann și de Zwicky, întemeiat pe o apreciere greșită a gravității încălcării din perspectiva efectelor acesteia	II - 1490
Argumentele părților	II - 1490
Aprecierea Tribunalului	II - 1492
Cu privire la motivul, invocat de Gütermann și de Zwicky, întemeiat pe aprecierea greșită a duratei încălcării	II - 1497
Argumentele părților	II - 1497
Aprecierea Tribunalului	II - 1499
Cu privire la motivul, invocat de Gütermann și de Zwicky, întemeiat pe neluarea în considerare a anumitor circumstanțe atenuante	II - 1504
Argumentele părților	II - 1504
Aprecierea Tribunalului	II - 1506
Cu privire la motivul, invocat de Gütermann și de Zwicky, întemeiat pe o aplicare greșită a comunicării privind cooperarea	II - 1512
Argumentele părților	II - 1512
Aprecierea Tribunalului	II - 1515
— În ceea ce privește utilitatea cooperării	II - 1516
— Cu privire la aprecierea pretins greșită a cooperării în comparație cu cea a BST	II - 1522
— Cu privire la aplicarea pretins greșită a comunicării privind cooperarea și la pretinsa neluare în considerare a jurisprudenței Tribunalului	II - 1524
— Cu privire la o pretinsă neluare în considerare a practicii decizionale anterioare	II - 1525

Cu privire la motivul, invocat de Gütermann și de Zwicky, întemeiat pe caracterul disproporționat al amenzii	II - 1526
Argumentele părților	II - 1526
Aprecierea Tribunalului	II - 1528
Cu privire la cheltuielile de judecată	II - 1536